

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Pénzügyi Hírlevél

VII. évfolyam 4. szám 2014

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Lámfalusi Ibolya

Szerzők

Domán Csaba
doman.csaba@aki.gov.hu

Péter Krisztina
peter.krisztina@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1) 217-0984

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (+36 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adattainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Területalapú támogatási jogcímek	5
Vidékfejlesztési és halászati programok	6
Piaci és egyéb támogatások	8
Nemzeti támogatások.....	9
Kiegészítő táblák.....	11
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása	12
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban	16
MFB hitelprogramok	17
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel	18
Költségvetési kamat és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok.....	20
Növekedési Hitelprogram (NHP)	20
Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban.....	22
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása	24
EU referencia-kamatláb	25
Lízing cégek mezőgazdasági kihelyezései	27
Ágazati csődráták	29
Kiegészítő táblák	30

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra rendelkezésre álló 880,2 milliárd forint keret 63,0 százaléka, 554,7 milliárd forint került felhasználásra 2014. harmadik negyedévének végéig (1. táblázat). Ez az arány az előző év azonos időszakához képest magasabb, 2013-ban a keretösszeg 48,8 százaléka jutott el a gazdálkodókhoz szeptember végéig.

A kifizetések 58,2 százaléka a SAPS-hoz kapcsolódott, 27,5 százalékat a vidékfejlesztést célzó támogatások tették ki, 11,3 százalék volt a nemzeti támogatások

aránya, továbbá 3,0 százalékát fordították piaci intézkedésekre és egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatásokra.

Az előirányzat teljesülése a vidékfejlesztési támogatásoknál 41,4 százalék, a nemzeti támogatásoknál 63,1 százalék, a piaci és egyéb támogatásoknál 52,5 százalék, a területalapú támogatásoknál 84,9 százalék volt.

1. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások teljesülése, 2014

millió HUF

Jogcím	Aktuális előirányzat	I-III. negyedévi kifizetés	Aktuális előirányzat felhasználása (százalék)
I. SAPS és a hozzá kapcsolódó elkülönített és különleges támogatások	380 319	322 799	84,9
II. Vidékfejlesztési támogatások és HOP	368 703	152 520	41,4
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (korábban Új Magyarország Vidékfejlesztési Program)	335 059	151 036	45,1
<i>I. tengely: A mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása</i>	109 840	61 759	56,2
<i>II. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése</i>	112 883	36 559	32,4
<i>III. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése</i>	74 964	27 802	37,1
<i>IV. tengely: Leader intézkedések</i>	26 861	22 160	82,5
<i>Technikai segítségnyújtás</i>	10 510	2 755	26,2
Halászati Operatív Program	8 552	1 475	17,2
Nemzeti Vidékfejlesztési Terv	92	9	10,1
Új Vidékfejlesztési Program	25 000	0	0,0
III. Piaci és egyéb támogatások	32 244	16 924	52,5
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	14 045	6 420	45,7
Agrárpiaci támogatások	18 199	10 504	57,7
Belpiaci intézkedések	18 179	10 378	57,1
<i>Ebből: Borászati ágazat támogatása</i>		4 957	
Külpiaci intézkedések	20	4	22,0
Intervenciós költségek	0	122	
IV. Nemzeti támogatások	98 938	62 423	63,1
Agrártámogatások mindösszesen	880 203	554 667	63,0

Forrás: FM és MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzések:

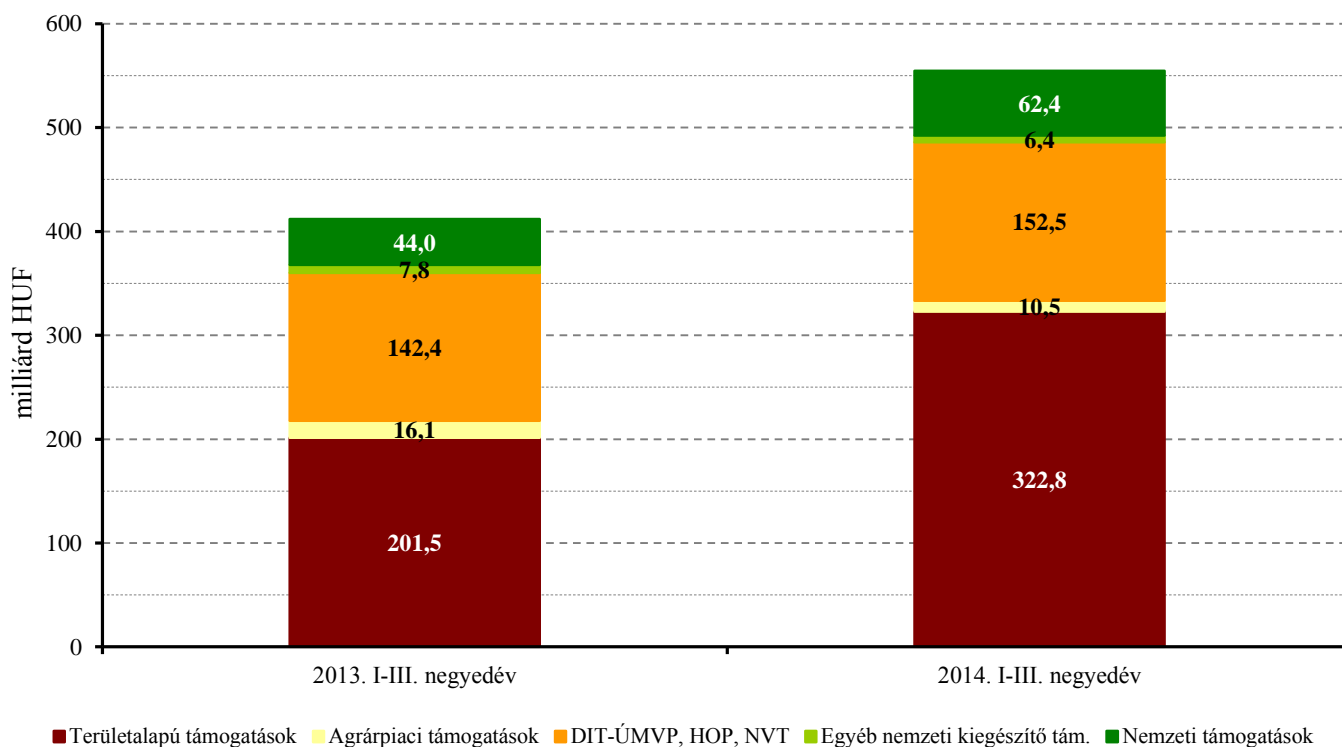
Az agrártámogatások között szerepelnek olyan jogcímek 19,9 milliárd forint értékben, melyek nem kimondottan termelői támogatások (nevezetesen uniós programok árfolyam-különbözete, egyéb EU által nem térített kiadások, uniós programok ÁFA fedezete).

Darányi Ignác terv és a Halászati Operatív Program kifizetéseire vonatkozó adatok nettó pénzügyi elszámolású szemléletben készültek, vagyis a kifizetések összegéből minden esetben levonásra kerültek a (valamilyen szabálytalanságból adódó) visszafizetések. Ezen intézkedéseknél előirányzat oszlopában az előző negyedévi aktuális előirányzat szerepel. A táblázatban szereplő többi adat ez előbbiektől eltérően bruttó szemléletű, vagyis nem kerültek levonásra a visszafizetések (azok nem feltétlen az adott időszaki, hanem korábbi évek kifizetéseit érintik). Ezeknél a jogcímeknél az aktuális előirányzat került feltüntetésre.

A harmadik negyedév végéig folyósított támogatások összege 34,7 százalékkal meghaladta a 2013. év azonos időszakában kifizetett összeget, az eltérés 142,8 milliárd forint. A főbb támogatási jogcímszoportok kö-

zül a területalapú támogatásoknál és a nemzeti támogatásoknál volt jelentősebb a növekedés, a vidékfejlesztési programoknál pedig kisebb mértékű, az agrárpiaai támogatások és az egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások kifizetése valamelyest csökkent (1. ábra).

1. ábra: Agrártámogatások főbb jogcímeinek első háromnegyedévi kifizetései, 2013 és 2014

Forrás: FM és MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások 880,2 milliárd forintos keretösszegének 23,0 százaléka származik a nemzeti költségvetésből, 77,0 százalékat uniós források fedezték. Az első három negyedévi 554,7 milliárd

forint kifizetésnek 19,3 százalékat a központi költségvetés, 80,7 százalékat pedig az EU pénzügyi alapjai biztosították (2. táblázat).

2. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2014

millió HUF

Forrás	2014. évi aktuális előirányzat			2014. I-III. negyedévi kifizetés		
	Összesen	EU	Nemzeti	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	98 938	-	98 938	62 423	-	62 423
EU társfinanszírozású támogatások	382 747	279 328	103 419	158 941	114 270	44 671
Közvetlen EU kifizetések	398 518	398 518	-	333 303	333 303	-
Összesen	880 203	677 846	202 357	554 667	447 573	107 094

Forrás: FM és MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzések:

Az Új Vidékfejlesztési Program keretében nyújtható támogatások 15 százaléka nemzeti és 85 százaléka uniós forrásokból kerül finanszírozásra, a jogcím 25 000 millió forintos előirányzatát is ilyen arányban osztottuk meg.

Darányi Ignác terv és a Halászati Operatív Program kifizetéseire vonatkozó adatok nettó pénzügyi elszámolású szemléletben készültek, vagyis a kifizetések összegéből minden esetben levonásra kerültek a (valamilyen szabálytalanságból adódó) visszafizetések. Ezen intézkedéseknél előirányzat oszlopában az előző negyedévi aktuális előirányzat szerepel. A táblázatban szereplő többi adat ez előbbiektől eltérően bruttó szemléletű, vagyis nem kerültek levonásra a visszafizetések (azok nem feltétlen az adott időszaki, hanem korábbi évek kifizetéseit érintik). Ezeknél a jogcímeknél az aktuális előirányzat került feltüntetésre.

Területalapú támogatási jogcímek

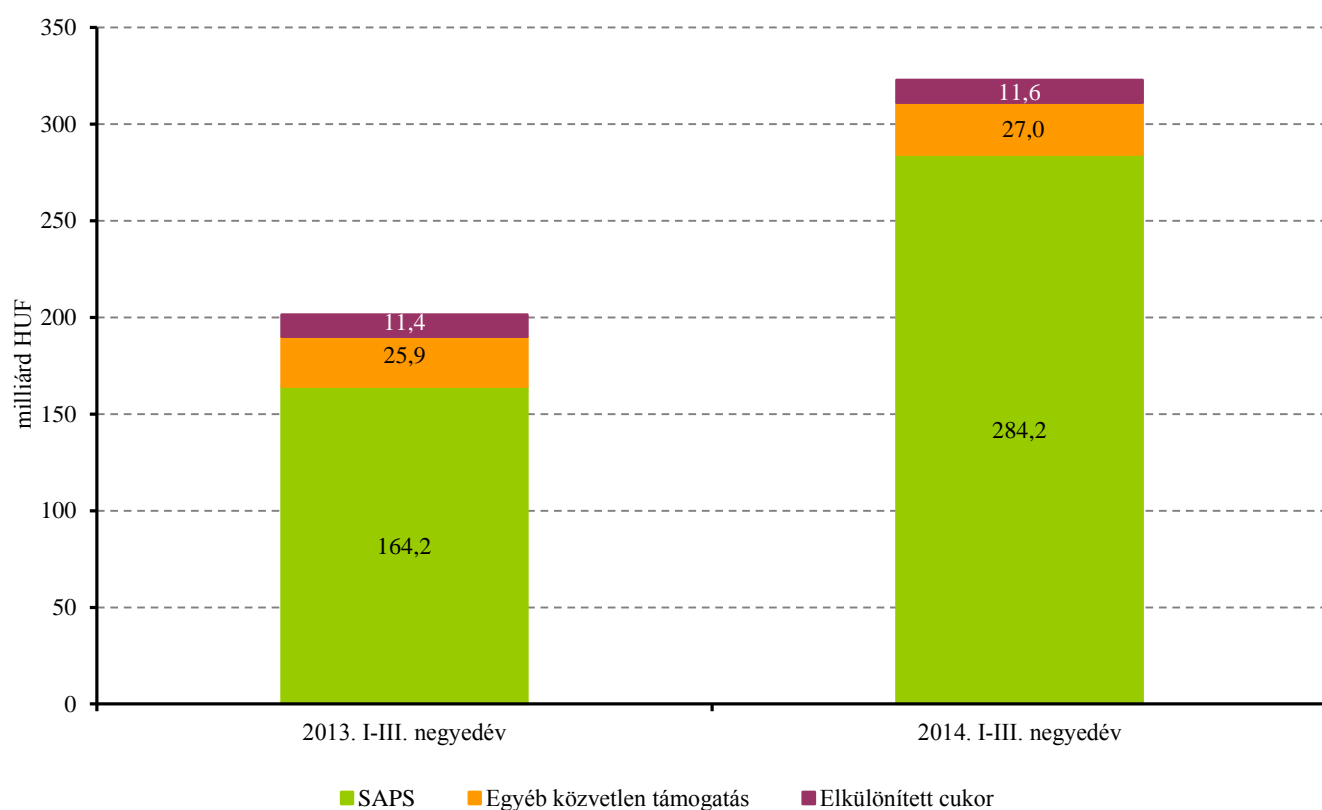
Az EU által folyósított 322,8 milliárd forint közvetlen termelői támogatásból 284,2 milliárd forint volt az egységes területalapú támogatás.

A 73/2009/EK rendelet 68. cikke alapján a területalapú támogatásokhoz kapcsolódóan különleges és elkülönített támogatások, szerkezetátalakítási támogatások nyújthatók a gazdálkodóknak. Ezek címén a harmadik negyedév végéig 38,6 milliárd forintot kaptak meg a termelők. Elkülönített cukortámogatásra 11,6 milliárd forint, elkülönített zöldség-gyümölcs támogatásra 1,3

milliárd forint, elkülönített bogyós gyümölcs támogatásra 0,1 milliárd forint kifizetés történt. Különleges tej-támogatásra 1,1 milliárd forint, különleges rizstámogatásra 0,4 milliárd forint folyósítása valósult meg. Zöldség, gyümölcs és a dohány szerkezetátalakításra 9,5 milliárd forint, kérődző szerkezetátalakításra 12,6 milliárd forint támogatás teljesült.

Az előző év azonos időszakával összehasonlítva jelentősen nőtt a termelők részére átutalt közvetlen termelői támogatások összege (2. ábra).

2. ábra: Területalapú támogatások teljesülése

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Vidékfejlesztési és halászati programok

Az uniós társfinanszírozással megvalósuló vidékfejlesztési és halászati programok aktuális előirányzata 2014-re 368,7 milliárd forint. Az első félévben a keret 41,4 százaléka, 152,5 milliárd forint került felhasználásra, ennek 99,0 százaléka a Darányi Ignác Terv (korábban Új Magyarország Vidékfejlesztési Program) intézkedéseire nyújtott fedezetet (3. táblázat).

A DIT-ÚMVP intézkedéseire 2014-ben rendelkezésre álló 335,1 milliárd forintos keretből szeptember

végéig 151,0 milliárd forint lett kifizetve. Ennek 40,9 százaléka az első tengelybe tartozó, jellemzően beruházási támogatásokhoz kapcsolódott, 24,2 százaléka a környezet és a vidék fejlesztését célzó támogatás volt (II. tengely). A III. tengelyből finanszírozható egyéb vidékfejlesztési intézkedésekre 27,8 milliárd forint kifizetése történt meg (3. ábra).

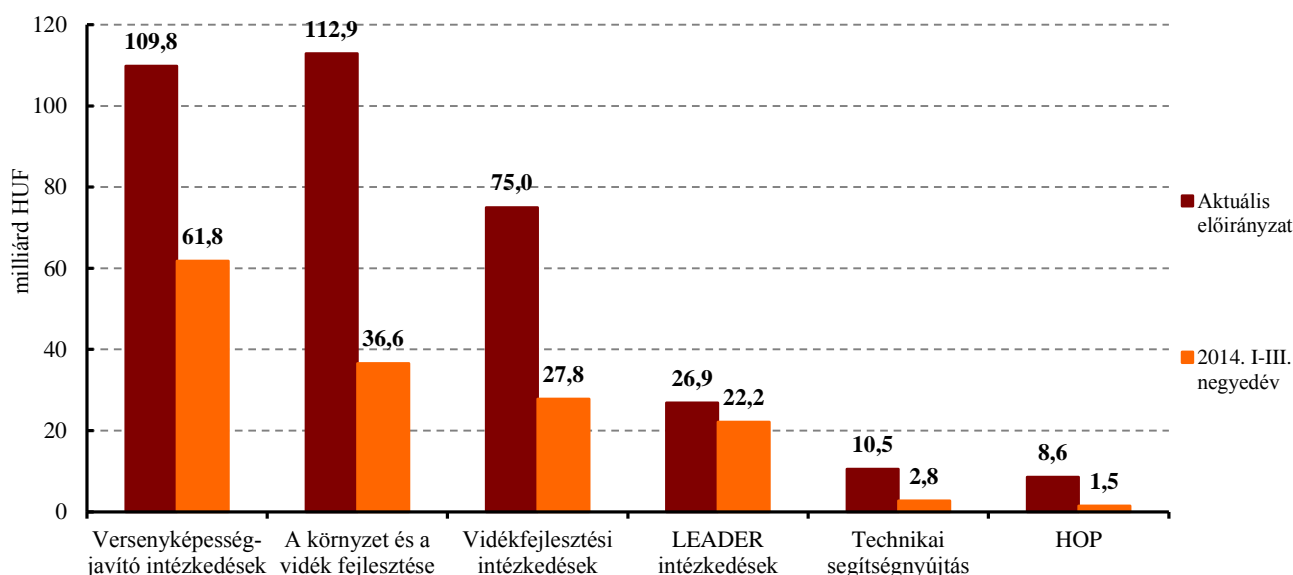
3. táblázat: **Vidékfejlesztési és halászati támogatások teljesülése, 2014**

millió HUF

Jogcím	Aktuális előirányzat	I-III. negyedévi kifizetés	Aktuális előirányzat felhasználása (százalék)
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (ÚMVP)	335 059	151 036	45,1
I. tengely: A mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása	109 840	61 759	56,2
II. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése	112 883	36 559	32,4
III. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése	74 964	27 802	37,1
IV. tengely: Leader intézkedések	26 861	22 160	82,5
Technikai segítségnyújtás	10 510	2 755	26,2
Halászati Operatív Program	8 552	1 475	17,2
Nemzeti Vidékfejlesztési Terv	92	9	10,1
Új Vidékfejlesztési Program	25 000	0	0,0
EU társfinanszírozással működő vidékfejlesztési és halászati programok összesen	368 703	152 520	41,4

Forrás: FM és MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Darányi Ignác terv és a Halászati Operatív Program kifizetéseire vonatkozó adatok nettó pénzügyi elszámolású szemléletben készültek, vagyis a kifizetések összegéből minden esetben levonásra kerültek a (valamilyen szabálytalanságból adódó) visszafizetések. Ezen intézkedéseknél előirányzat oszlopában az előző negyedévi aktuális előirányzat szerepel. A táblázatban szereplő többi adat az előbbiektől eltérően bruttó szemléletű, vagyis nem kerültek levonásra a visszafizetések (azok nem feltétlen az adott időszaki, hanem korábbi évek kifizetéseit érintik. Ezeknél a jogcímeknél az aktuális előirányzat került feltüntetésre.

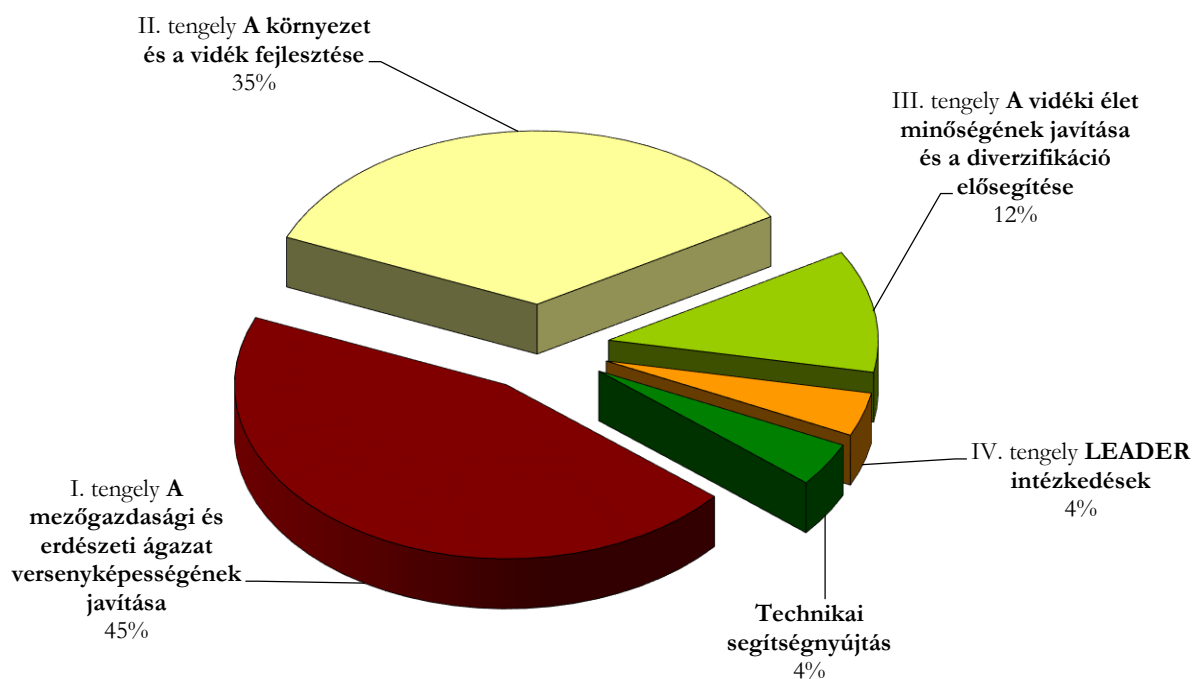
3. ábra: **Darányi Ignác Terv - Új Magyarország Vidékfejlesztési Program kifizetései, 2014**

Forrás: FM és MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A DIT-ÚMVP intézkedéseire 2007-2013 között rendelkezésre álló teljes forrásnak eddig 82,0 százaléka került felhasználásra. Az uniós szabályozás alapján a lekötések kifizetése a 2013. évet követően még további két évig lehetséges, vagyis még 2015-ben is.

A DIT-ÚMVP eddigi összes kifizetésének negyöde az I. és II. tengelyhez kapcsolódott. A program

keretében a gazdálkodók 2014. szeptember 30-ig 1205,4 milliárd forint összegű vidékfejlesztési támogatásban részesültek, amelynek 45,2 százaléka a mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének javítását szolgálta, 35,2 százaléka pedig a környezet és vidék fejlesztését (4. ábra).

4. ábra: **DIT - ÚMVP kifizetések tengelyenként, kumulált adatok 2007-2014**

Forrás: FM és MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Piaci és egyéb támogatások

Az agrárpiaci támogatások 2014. évre tervezett forrásainak összege 18,2 milliárd forint, amelynek 57,7 százaléka az első három negyedév során felhasználásra került. A nemzeti kiegészítő támogatással működő programok keretében 11,8 milliárd forint támogatáshoz jutottak a gazdák, ebből 6,4 milliárd forint volt a nemzeti rész, 5,4 milliárd forint pedig az uniós forrásból finanszírozott rész, ez utóbbi a belpiaci támogatások között szerepel.

A szőlészeti és borászati ágazat 2014. év első félévében 5,0 milliárd forint támogatásban részesült.

A külpiaci intézkedések közül 2014. június végéig csak élő szarvasmarha és marhahús export-támogatása jogcímen történt kifizetés 4,4 millió forint összegben (4. táblázat).

4. táblázat: **Piaci és egyéb támogatások, 2014**

	millió HUF	
Jogcím	Aktuális előirányzat	2014. I-III. negyedév
Agrárpiaci támogatások	18 199	10 504
Belpiaci intézkedések		10 378
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós része		5 420
<i>Magyar Méhészeti Nemzeti Program</i>		632
<i>Iskolatej program</i>		471
<i>Iskolagyümölcs program</i>		1 092
<i>Egyes speciális szervezetek támogatása</i>		2 544
<i>Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása</i>		681
Borászati ágazat támogatása		4 957
Külpiaci intézkedések		4
<i>Baromfi és baromfihús exporttámogatás</i>		0
<i>Élő marha és marhahús exporttámogatás</i>		4
<i>Tojás export</i>		0
Intervenciós költségek		122
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része	14 045	6 420
Magyar Méhészeti Nemzeti Program		632
Iskolatej program		2 176
Iskolagyümölcs program		1 273
Egyes speciális szervezetek támogatása		1 386
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása		375
Uniós programok ÁFA-fedezete		577
Összesen	32 244	16 924

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: Az Uniós programok ÁFA-fedezete nem tekinthető kifejezetten termelői támogatásnak.

Nemzeti támogatások

A költségvetésben a 2014. évre nemzeti támogatások céljára elkülönített keretösszeg 98,9 milliárd forint. A keret 63,1 százaléka, 62,4 milliárd forint kifizetése történt meg a harmadik negyedév végéig (5. táblázat). A kifizetések fele a folyó kiadások és jövedelemtámogatások jogcímeihez kapcsolódott. Ezen belül meghatározó volt az átmeneti nemzeti támogatások (a top-up utódja) aránya, 37,7 százalék. Az előirányzat több különböző állattenyésztési ágazatot segítő támogatás forrása az előirányzat, amelyek közül legjelentősebbek az állatjóléti támogatások. A baromfi állatjóléti támoga-

tásra fordítható összeg 2014-ben csaknem megduplázódott, elérte a 8,0 milliárd forintot, a sertés állatjóléti támogatás pedig 8,5 milliárd forintos keretösszeggel került meghirdetésre. Ebből szeptember végéig 12,2 milliárd forintot kaptak meg az állattartók, a keret 70,7 százalékát (5. ábra).

A tárca 2014-től megemelte a mezei őrszolgálat megalakításához, fenntartásához és működéséhez nyújtandó állami hozzájárulás összegét annak érdekében, hogy az önkormányzatokat mezei őrszolgálat létesítésére és működtetésére ösztönözze. Az első félévében 453,5 millió forint kifizetés történt.

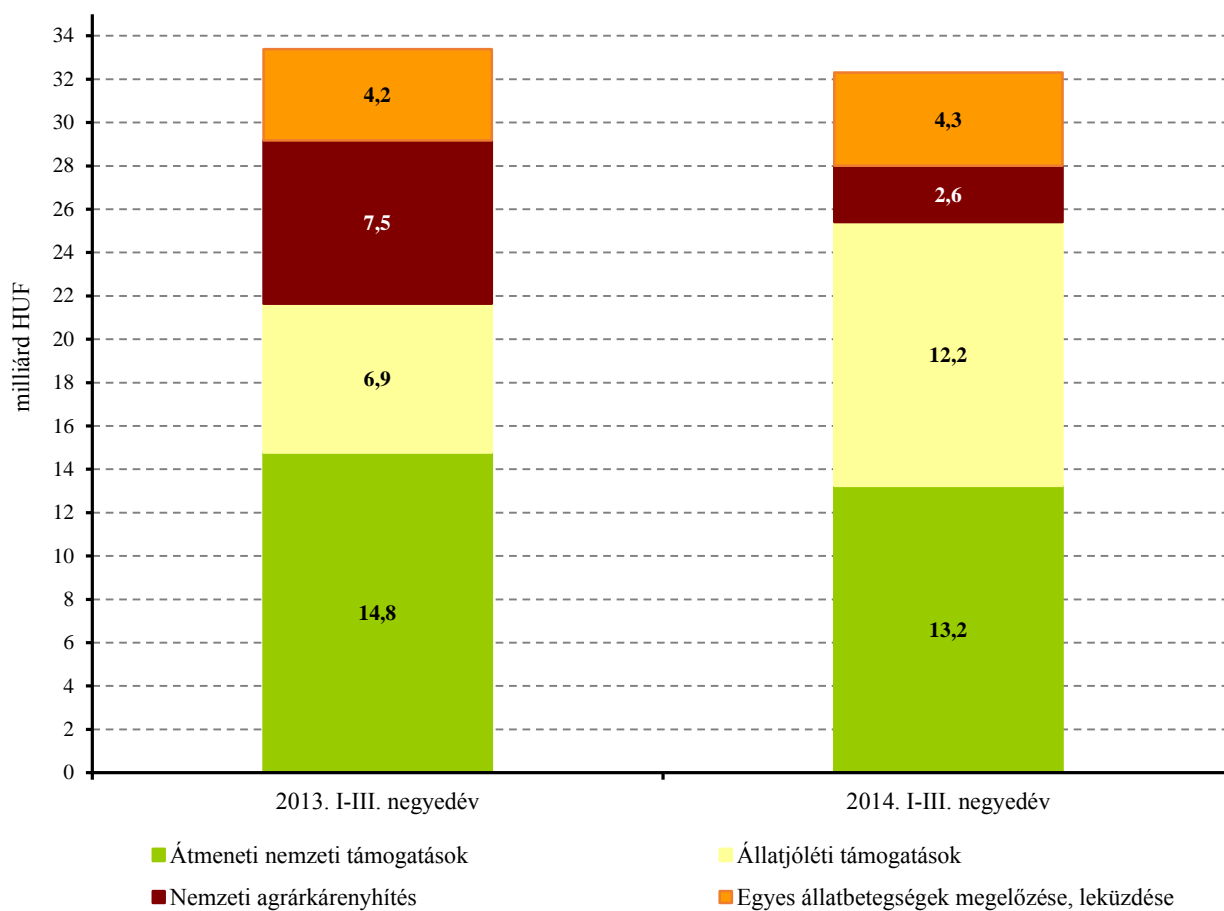
5. táblázat: **Nemzeti támogatások teljesülése, 2014**

	millió HUF	
Jogcím	Aktuális előirányzat	2014. I-III. negyedév
Folyó kiadások és jövedelemtámogatások	46 635	35 151
<i>ebből: Átmeneti nemzeti támogatások</i>	14 567	13 244
<i>Állatjóléti támogatások</i>	17 200	12 164
<i>Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése</i>	5 900	4 302
<i>Állati hulla elszállítási és ártalmatlanítási támogatása</i>	2 600	1 873
<i>Cukorrépa termelők nemzeti kiegészítő tám.</i>	2 016	439
<i>Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)</i>	250	215
<i>Biztosítási díjtámogatás a mg-ban</i>	644	644
<i>Agrárfinanszírozás kamattámogatása, kezesi díjtámogatása</i>	1 260	1 139
<i>Mezei őrszolgálat</i>	576	454
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	2 754	1 212
Nemzeti agrárkärenyhítés	13 252	2 599
Tanyafejlesztés	4 136	2 307
Egyéb nemzeti támogatások	32 161	21 155
Nemzeti támogatások	98 938	62 423

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A csillaggal jelölt Egyéb nemzeti támogatások között szerepelnek olyan jogcímek 19,3 milliárd forint értékben, melyek az agrár-vidékfejlesztési támogatások között szerepelnek, de nem kimondottan termelői támogatások (nevezetesen Unió programok árfolyam-különbözete, Egyéb EU által nem térített kiadások).

5. ábra: A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2013 és 2014

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Kiegészítő táblák

6. táblázat: **Közvetlen támogatások tárgyévi teljesülése részletesen**

millió HUF

Jogcím	2014. I-III. negyedév
Egységes területalapú támogatás (SAPS)	284 207,5
Elkülönített cukor	11 638,1
Elkülönített bogyós gyümölcs	113,4
Elkülönített zöldség-gyümölcs	1 289,9
Különleges tejtámogatás	1 135,7
Különleges rizstámogatás	364,8
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	1 865,3
Kérődző szerkezetátalakítás	12 649,2
Zöldség, gyümölcs és dohány szerkezetátalakítás	9 535,3
Közvetlen támogatások összesen	322 799,2

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása

A nemzetgazdaság teljes hitelállománya az előző negyedévhez hasonlóan tovább nőtt. Az állomány értéke 2014. III. negyedévében 6 705,3 milliárd forintra emelkedett, így az előző negyedévi értéket 0,3 százalékkal haladta meg. Ebből az összegből a mezőgazdasági és az élelmiszeripari társas vállalkozások 5,9, illetve 5,6 százalékban részesedtek, ami azt jelenti, hogy a két ágazat részaránya együttesen a teljes hitelállomány 11,5 százalékát tette ki. A mezőgazdaság és élelmiszeripar részesedésének 0,3, illetve 0,4 százalékpontos növekedése a hitelállományok bővülésével is együtt járt.

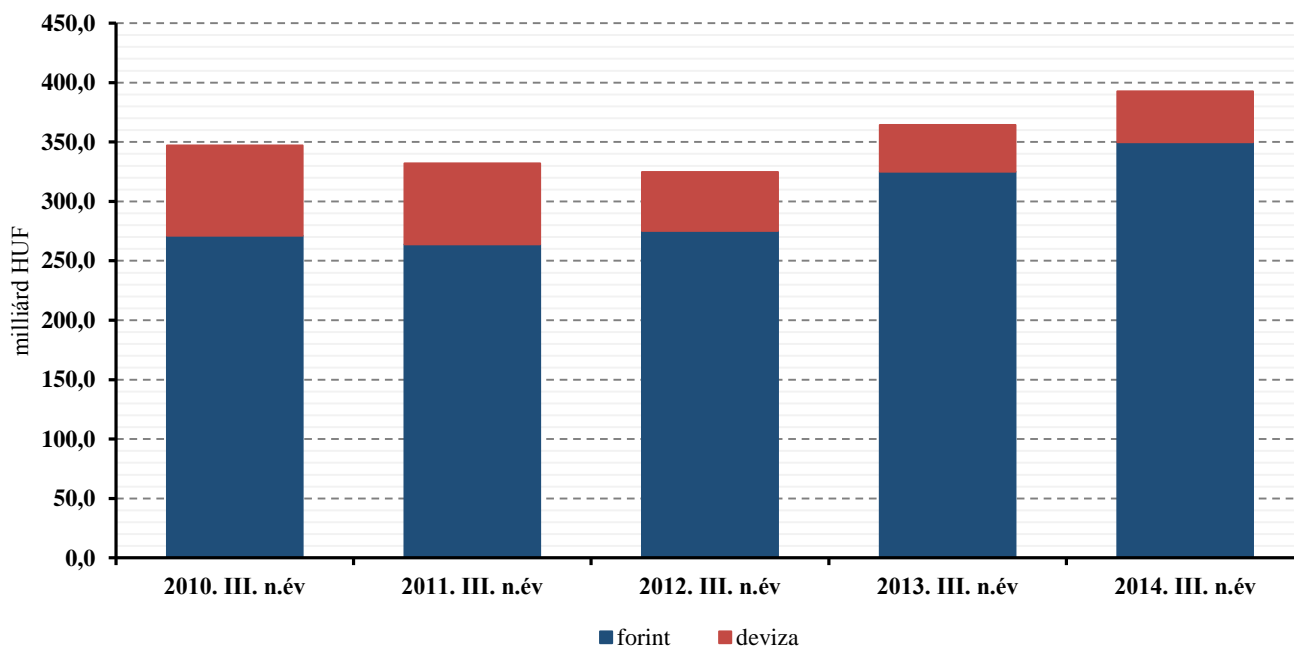
A Növekedési Hitelprogram (továbbiakban: NHP) II. üteme során kihelyezett hitelállománynak is köszönhetően a mezőgazdasági társas vállalkozások kintlévősége eddig nem tapasztalt mértékre nőtt, 2014. III. negyedévének végén elérte a 392,6 milliárd forintot, ami

az előző negyedévhez képest 4,2 százalékos bővülést jelent.

Nemzetgazdasági szinten az idei év első félévével szemben újra csökkent a deviza alapú hitelek aránya, nagysága a negyedév végén 50,0 százalék volt. Ezzel szemben a deviza alapú hitelek növekedése (értékben) figyelhető meg az élelmiszeriparban, míg a mezőgazdaságban a csökkenésük folytatódott.

A mezőgazdasági társas vállalkozások forint alapú hitelállománya tovább növekedett és az előző negyedévhez képest mintegy 19,7 milliárd forinttal, 349,7 milliárd forintra emelkedett. Részesedésük a teljes hitelállományból újra 90 százalék közelébe került. A pozitív irányú változást erősítette, hogy – az élelmiszeriparral ellentétben – a deviza alapú hitelek értéke 8 százalékkal 42,9 milliárd forintra csökkent (6. ábra).

6. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

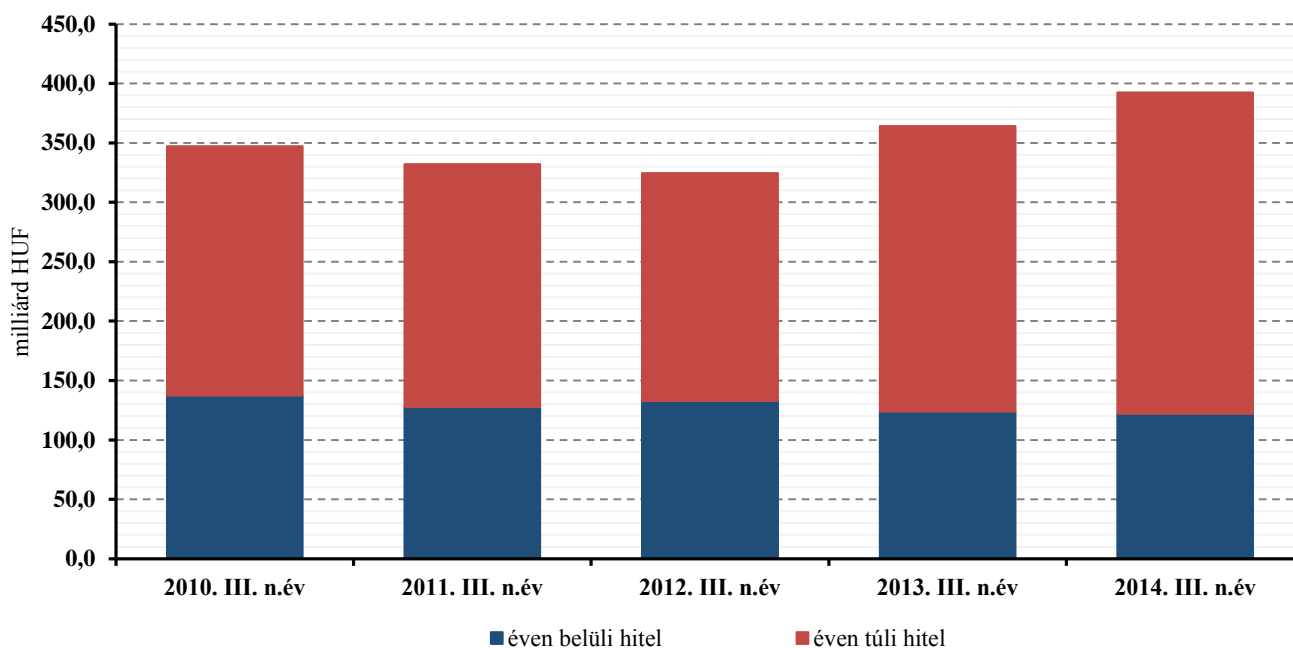

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdaságban a társas vállalkozások által felvett éven túli lejáratú hitelek értéke 5,9 százalékkal, 270,7 milliárd forintra nőtt 2014 harmadik negyedévének végére. A növekedést a forint alapú, hosszú lejáratú hitelek generálták, mivel a deviza alapú éven túli hitelek állománya 1,6 milliárd forinttal csökkent előző negyedévhez képest.

Az éven belüli lejáratú hiteleknel a növekedés visszafogottabb volt, aminek egyik oka, hogy csökkent az NHP keretein belül nyújtott új (rövid lejáratú) forgóeszközhitel növekedési üteme. A szóban forgó negyedév végére 0,7 százalékkal, 121,9 milliárd forintra bővült a teljes állomány értéke, azonban még így is 2 milliárd forinttal elmaradt az előző év azonos időszakára jellemző értéktől (7. ábra).

7. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya lejáratati idő szerint**

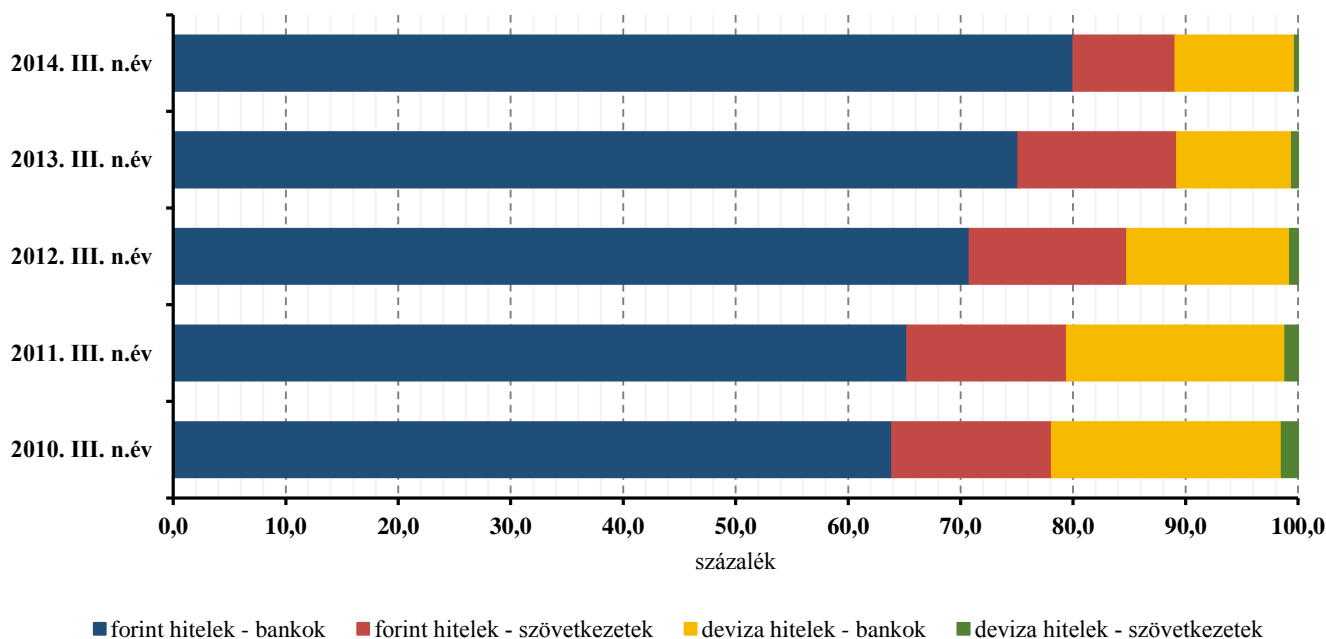
Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A bankok, szakosított hitelintézetek, és a külföldi hitelintézetek által nyújtott hitelek (továbbiakban: banki hitelek) értéke 2014. szeptember 30-án 355,9 milliárd forint volt, ezáltal arányuk a teljes hitelállományon belül meghaladta a 90 százalékot, amihez hasonló legutoljára 2007-ben fordult elő. A növekedés teljes mértékben a forint alapú hiteleknek köszönhető, mivel értékük 22,5 milliárd forinttal bővült, míg a deviza alapúak állománya 3,4 milliárd forinttal csökkent az előző negyedévhez képest.

A mezőgazdaságban a szövetkezeti hitel állománya az aktuális negyedévben újra csökkent. Az előző negyedévhez képest 3,1 milliárd forinttal 36,7 milliárd forintra redukálódott értéke. A változást alapvetően a forint alapú hitelek eredményezték (8. ábra).

Összességében megállapítható, hogy az NHP-t kedvezőbben ki tudták használni a bankok, mint a takarékszövetkezetek, s ezáltal visszaállt a pénzügyi válság előtti arány is a két hitelintézeti forma között a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelezésében.

8. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

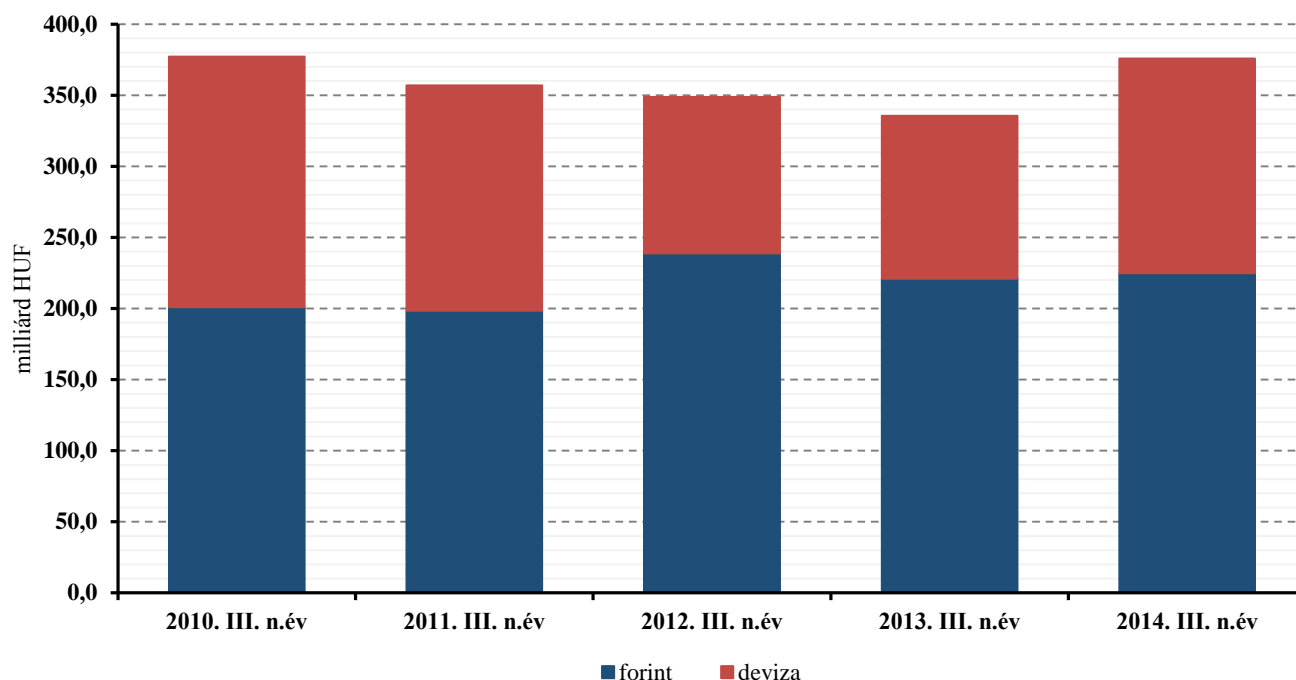
Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya a mezőgazdasági vállalkozások hitelállomány-növekedésének közel dupláját produkálta. A vizsgált negyedévben 375,8 milliárd forint volt a teljes hitelállomány értéke, ami 8,1 százalékkal haladta meg az előző negyedévi értéket. Továbbá az előző év azonos időszakához képest is jelentősen, 40,1 milliárd forinttal bővült az állomány.

Az előző negyedévekhez hasonlóan továbbra sem javult számottevően az ágazat devizakitettsége, mivel a

deviza alapú hitelállomány értéke tovább bővült, az előző negyedévhez képest 9,4 milliárd forinttal 150,9 milliárd forintra nőtt az értéke. A növekedést sem a szezonális, sem az árfolyamváltozásból eredő különbség nem indokolja.

A forint hitelek esetében az előző három negyedévben elindult negatív folyamat megállt és 18,8 milliárd forinttal 224,9 milliárd forintra nőtt az állomány értéke, amely megközelítette az előző év azonos időszakában (az NHP első szakaszában) elért növekedést (9. ábra).

9. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

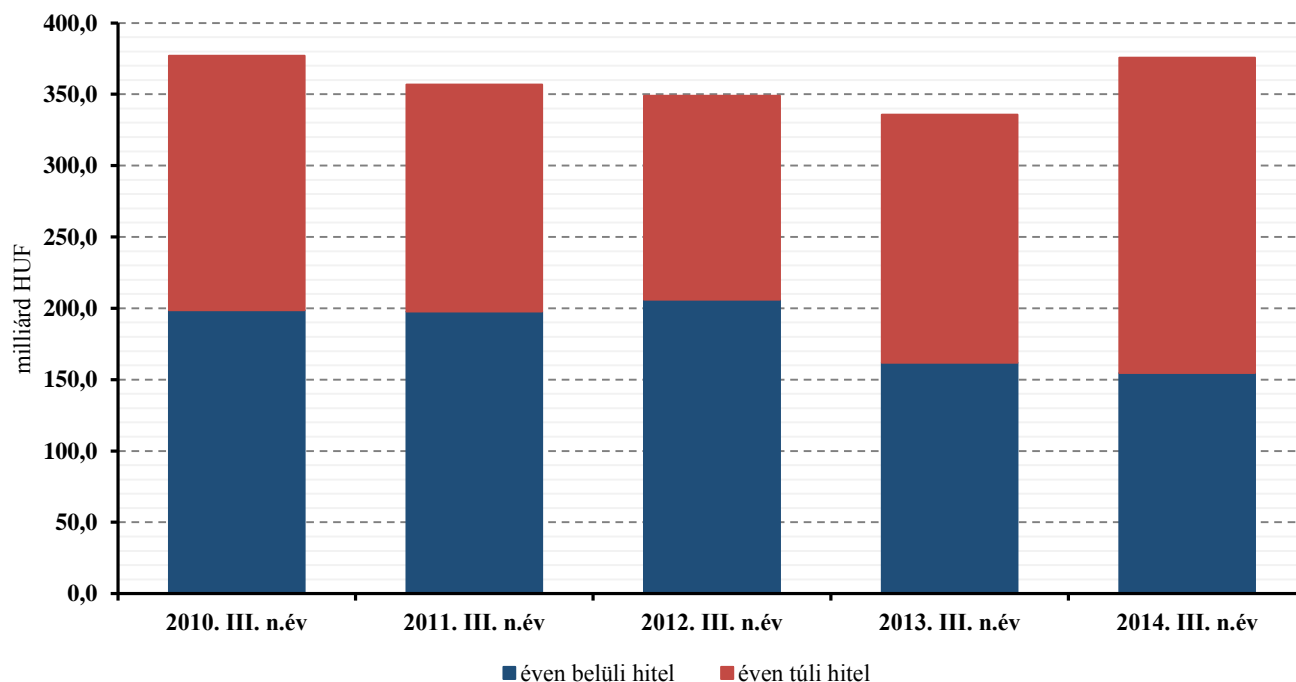

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az aktuális negyedévben – a korábbi időszakokkal ellentétben – mind az éven túli hitelek és mind az éven belüli hitelek állománya jelentősen nőtt az előző negyedévhez képest. A hosszú lejáratú hitelek értéke 11,7

milliárd forinttal nőtt, miközben aránya 58,8 százalékra csökkent a teljes állományon belül. Ennek oka, hogy az éven belüli hitelek állománya nagyobb mértékben, 16,5 milliárd forinttal emelkedett (10. ábra).

10. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállománya lejáratú idő szerint

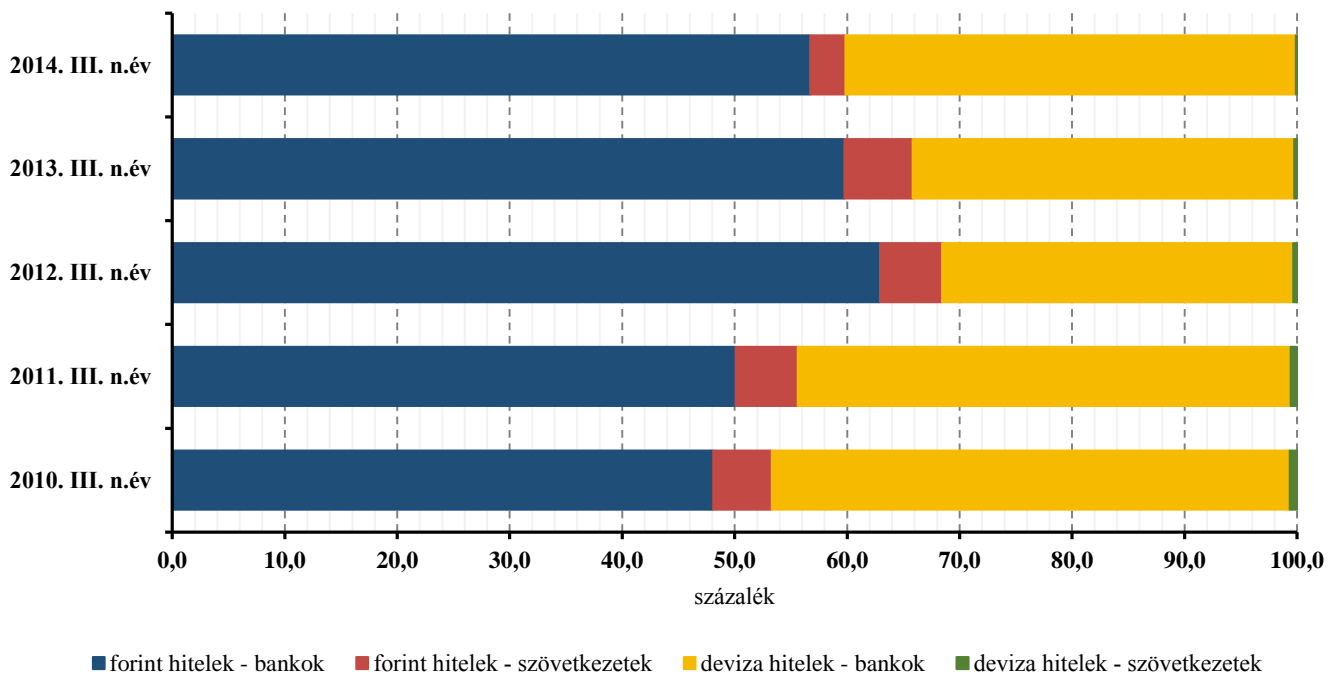

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az élelmiszeriparban a hitelállomány bővülését teljes egészében a banki hitelek eredményezték 2014 harmadik negyedévében, azon belül is a forint alapú hitelek 21,8 milliárd forintos növekedése. Az előző negyedével szemben a bankok deviza alapú hitelállománya „csak” 9,7 milliárd forinttal nőtt, így az értéke meghaladta a 150 milliárd forintot.

A szövetkezetek által kihelyezett deviza alapú hitelek értéke 0,3 milliárd forinttal, míg a forint hitelek értéke 3,0 milliárd forinttal csökkent az előző negyedéhez képest. Az újabb csökkenés a szövetkezetek folyamatos térvészését jelzi a hitelezésben (11. ábra).

11. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

A kedvezményes finanszírozású konstrukciók célja elsősorban az, hogy fejlesztési lehetőséget, kitorési pontot nyújtsanak az átlag alatti jövedelmezőséggel bíró szektornak olyan hitelek segítségével, amelyek alacsony kamata a mezőgazdaság és az élelmiszeripar esetében is lehetővé teszi a beruházások megtérülését. Másrészt hosszú távú forgótőkét biztosítson a tőkehiányos ágazatnak. Az irányítás az ágazatok kedvezményes finanszírozását alapvetően az MFB által működtetett kedvezményes hitelkonstrukciókkal, valamint a költségvetési kamat és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programokkal igyekszik biztosítani, amelyeket a 2013-ban elindított Növekedési Hitelprogram is kiegészít. E kedvezményes esz-

köztárra támaszkodva a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások a következő hitelprogramokban részesülhetnek:

- a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (továbbiakban: MFB Zrt.) által működtetett kedvezményes agrárfinanszírozási programok;
- költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok;
- döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifizetés alatt álló hitelprogramok;
- az MNB által 2013. június 1-jén elindított Növekedési Hitelprogram.

MFB hitelprogramok

Az MFB Zrt. által működtetett agrárfinanszírozási programok közös eleme a szektorális irányultság, amelynek alapján biztosított, hogy a program forrásait csak a megcélzott hitelfelvevői kör veheti igénybe a fel-tételrendszerben meghatározott célra, továbbá az MFB Zrt. által felszámított kedvezményes kamat a hitelprogramok esetében a bevont devizaforrások és a forint piaci kamatszintjének különbözetén alapszik. A hitelprogramok forint hitelre deviza kamatot számítanak fel, és amennyiben az MFB Zrt.-nek abból vesztesége származik, a központi költségvetés egy árfolyam-garancia megállapodás alapján a bank számára megtéríti ezeket a veszteségeket.

Az MFB Zrt. az elmúlt években számos hitelprogramot indított, amelyből közvetlenül vagy közvetítőkön keresztül részesültek a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások is. Az egyes programokat az MFB

Zrt. a Földművelésügyi Minisztériummal együtt dolgozta ki.

A mezőgazdasági ágazat vállalkozásai által igényelt és jóváhagyott kedvezményes, MFB Zrt. által nyújtott hitelek állományának értéke 2014. szeptember 30-án 48,1 milliárd forintot tett ki. Az előző negyedévhez képest 0,5 százalékkal csökkent az állomány értéke. A kedvezményes hitelek szinte kizárólag (98,0 százalékban) a társas vállalkozások fejlesztését segítették, míg az egyéni vállalkozások csupán 0,3 milliárd forintos állománnyal rendelkeztek. A társas vállalkozásokon belül a teljes hitelállomány 98,0 százalékát a kvv-k használták fel.

Szakágazati bontásban a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások vették igénybe a hitelek több mint felét, mintegy 26,7 milliárd forintot, 12,1 milliárd forint került az állattenyésztési ágazathoz. A kertészeti tevékenységet folytató vállalkozások a teljes jóváhagyott állomány értékének csupán 2,8 százalékát kapták meg (7. táblázat).

7. táblázat: **Befogadott és jóváhagyott MFB hitelek a mezőgazdaságban (2014. 09. 30.)**

milliárd HUF

Megnevezés	Szántóföldi		Kertészet		Állattenyésztés		Egyéb		Összesen	
	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.
Egyéni gazdaságok	0,29	0,23	0,00	0,00	0,10	0,04	0,00	0,00	0,39	0,27
Társas vállalkozások	29,38	25,99	2,16	1,36	14,86	11,94	8,93	7,85	55,32	47,14
ebből:										
<i>Mikrovállalkozás</i>	12,97	11,63	1,09	0,90	2,66	2,31	3,86	2,98	20,59	17,82
<i>Kisvállalkozás</i>	10,41	9,13	0,78	0,24	5,60	4,28	3,10	3,05	19,89	16,70
<i>Középvállalkozás</i>	5,96	5,20	0,29	0,23	6,59	5,35	1,96	1,82	14,80	12,59
<i>Nagyvállalkozás</i>	0,03	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,03
Nem besorolható	0,50	0,48	0,01	0,01	0,09	0,09	0,09	0,09	0,69	0,67
Összesen	30,17	26,70	2,17	1,37	15,04	12,07	9,02	7,94	56,40	48,08

Forrás: MFB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.

Az MFB Zrt. hitelprogramjai között a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások kedvezményes forrásból történő finanszírozásában kiemelést érdemel az Új Magyarország (korábban „Sikeres Magyarországért”) Agrárfejlesztési Hitelprogram keretében nyújtott 29,38 milliárd forintos hitelállomány (14. táblázat – Kiegészítő táblák).

Az élelmiszeripar részére jóváhagyott 37,1 milliárd forintos hitelállomány – amely 0,4 százalékkal volt alacsonyabb az előző negyedévi értéknél – zömét (96,5 százalékát) a társas vállalkozások használták fel fejlesztéseikhez és beruházásaikhoz. Az élelmiszeripari nagy-

vállalkozáshoz (amelyek száma mindössze 68) a jóváhagyott hitelállomány 18,5 százaléka került. A mikrovállalkozások 5,9 milliárd forint értékű állománnyal rendelkeztek, míg a kis- és középvállalkozások 23,3 milliárd forinttal (8. táblázat). Az élelmiszeripari ágazat részére jóváhagyott kedvezményes kamatozású hitelállomány a mezőgazdasági szektor ugyanilyen hitelállományának nagyságrendileg háromnegyedét tette ki.

Az MFB Zrt. újonnan meghirdetett – 6 milliárd forintos keretösszegű – Élelmiszeripari Forgóeszköz Programja a jövőben tovább javíthatja az ágazat vállalkozásainak versenyhelyzetét.

8. táblázat: **Befogadott és jóváhagyott MFB hitelek az élelmiszeriparban (2014. 09. 30.)**

milliárd HUF

Megnevezés	Összesen	
	Befogadott	Jóváhagyott
Egyéni gazdaságok	-	-
Társas vállalkozások	47,42	35,82
ebből:		
Mikrovállalkozás	8,42	5,93
Kisvállalkozás	17,32	11,83
Középvállalkozás	14,31	11,42
Nagyvállalkozás	7,37	6,64
Nem besorolható	1,86	1,32
Összesen	49,28	37,14

Forrás: MFB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

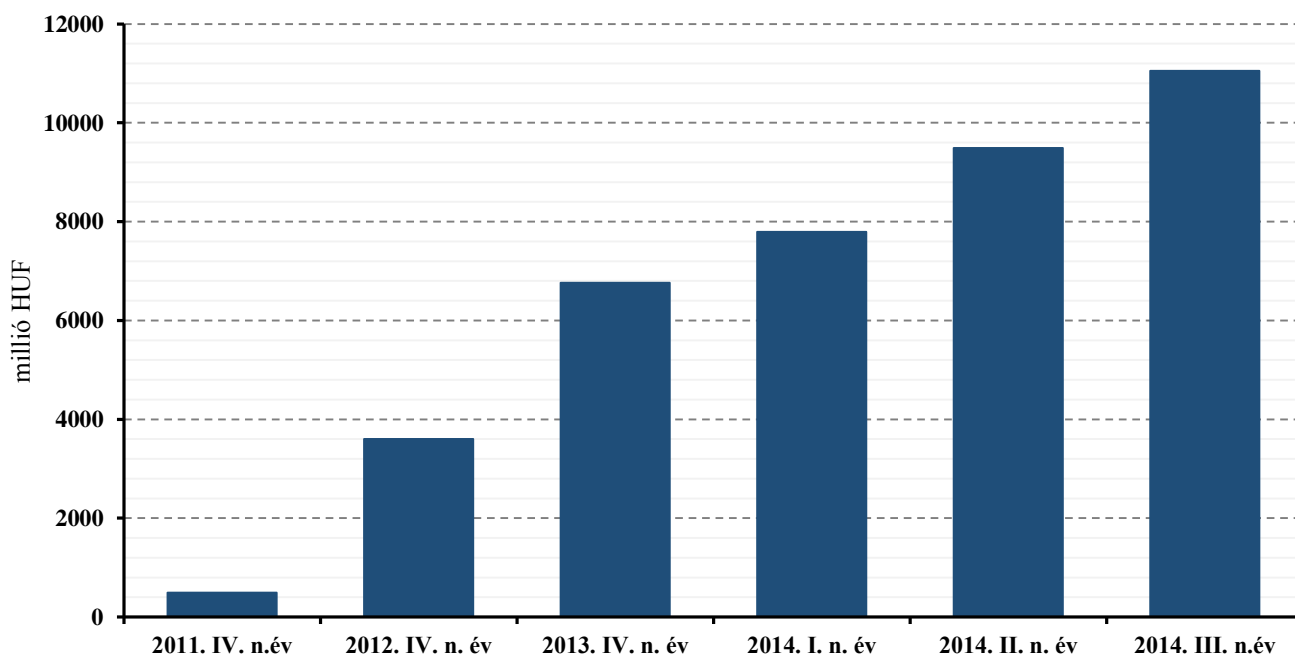
Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.

Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel

A magyar agrárium finanszírozásának stabilabbá tételét szolgálja a Széchenyi Kártya Program, amely 2011-től érhető el a vállalkozások számára. Az Agrár Széchenyi Kártya a mezőgazdasági ágazatban dolgozó társas vállalkozásoknak, szervezeteknek és egyéni gazdaságoknak (östermelőknek, családi gazdaságoknak) biztosít 2011-től kedvezményes feltételekkel, állami kamat- és kezességi díjtámogatás mellett folyó-

számlahitelt. A Földművelésügyi Minisztérium a Program keretében a megkötött folyószámlahitel-szerződésekhez 2013 júliusától évi 4 százalékpont kamattámogatást és 50 százalék garanciadíj támogatást nyújtott. Az igényelt hitelek jelentősen meghaladják a leszerződött hitelállomány nagyságát.

A szektor vállalkozásai 2014 harmadik negyedévének végére több, mint 21 milliárd forint értékben nyújtottak be hiteligényt, amely az előző negyedévi értéket 13,0 százalékkal haladta meg. A benyújtott hiteligényből 11,05 milliárd forint értékű hitelkeretre kötöttek szerződést (kumulált értékek) a hitelintézetek, ami 1756 darab szerződést jelentett (12. ábra).

12. ábra: **Ténylegesen leszerződött Agrár Széchenyi Folyószámla hitelállomány kumulált nagyságának alakulása**

Forrás: KAVOSZ adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A teljes folyószámlahitel-állományból 10,49 milliárd forintot a mezőgazdasági szektor vállalkozásaihoz helyeztek ki a hitelintézetek, ami 16,8 százalékos növekedést jelent előző negyedévhez képest. A ténylegesen leszerződött összeg 73,0 százalékát az egyéni gazdaságok, 27,0 százalékát pedig a társas vállalkozások használták fel.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni gazdaságoknál a folyószámla-hitel állomány 57,7 százalékát, 4,4 milliárd forintot a családi gazdaságok vették igénybe. Az őstermelők által ténylegesen leszerződött 0,8 milliárd forint értékű folyószámlahitel-keret értéke 13,2 százalékkal haladta meg az előző negyedévi értéket. A társas vállalkozásoknál a mikro-vállalkozásokhoz kihelyezett 2,3 milliárd forint értékű hitel közel öt-szöröse volt a kisvállalkozásokénak.

A mezőgazdasági szakágazatok közül kiemelkedett a szántóföldi növénytermesztés, az ide tartozó vállalkozások az ágazati hitelkeret 63,4 százalékára kötöttek szerződést. A negyedév végén a kertészeti ágazatban volt a legalacsonyabb a folyószámla-hitel értéke, összesen 0,4 milliárd forint.

Az élelmiszeripari ágazat vállalkozásai 2014 harmadik negyedévében 0,6 milliárd forint folyószámla-hittel rendelkeztek – a program keretein belül –, ami 9,9 százalékkal volt magasabb, mint a 2014. második negyedévi állomány értéke. A ténylegesen leszerződött összeg több mint 70 százaléka a társas vállalkozásokhoz került (9. táblázat).

9. táblázat: **Agrár Széchenyi Folyószámla-hitelkeret állomány kumulált nagysága (ténylegesen leszerződött összeg) a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (2014. III. negyedév)**

milliárd HUF

Ágazat	Egyéni				Társas		
	Őstermelő	Egyéni vállalkozó	Családi gazdaság	Összesen	Mikrovállalkozás	Kisvállalkozás	Összesen
Mezőgazdaság ebből:	0,77	2,47	4,41	7,65	2,33	0,50	2,84
Állattenyésztés	0,22	0,48	0,43	1,13	0,53	0,09	0,62
Egyéb	0,06	0,49	0,48	1,03	0,56	0,12	0,68
Kertészet	0,03	0,17	0,12	0,32	0,06	0,00	0,07
Szántóföldi növénytermesztés	0,47	1,34	3,38	5,18	1,18	0,29	1,47
Élelmiszeripar	0,00	0,12	0,02	0,15	0,30	0,12	0,42
Összesen	0,77	2,59	4,43	7,80	2,63	0,62	3,25

Forrás: KAVOSZ adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: Az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: Növényi szaporítóanyag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Növénytermesztési szolgáltatás; Állattenyésztési szolgáltatás; Betakarítást követő szolgáltatás; Vetési célú magfeldolgozás; Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; Fakitermelés; Vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; Erdészeti szolgáltatás.

Az agrárszektor vállalkozásai 2014 első három negyedévében összesen 4,3 milliárd forint értékben nyitottak folyószámla-hitelkeretet, amelynek 44,5 százaléka rövid lejáratú volt. A rövid lejáratú hitelek aránya

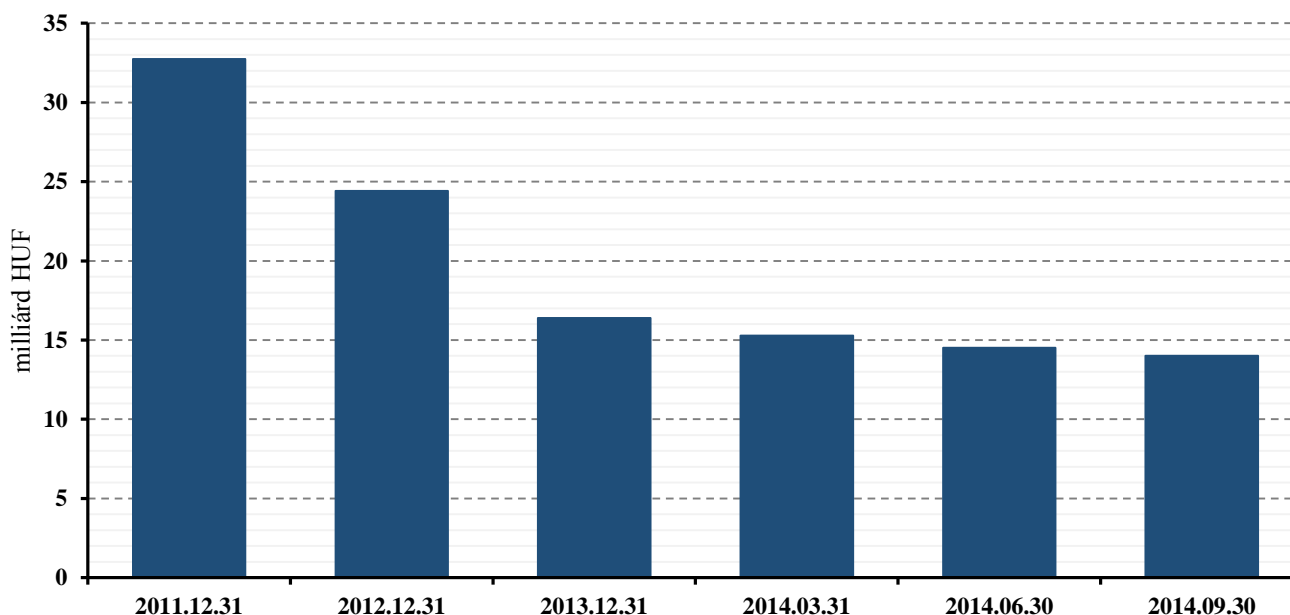
ezáltal – az elmúlt két és fél év távlatában – újra 50 százalék alá esett. A 3 éves lejáratú hitelek aránya 2014 harmadik negyedévének végére 48,1 százalékra nőtt.

Költségvetési kamat és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok

A kamattámogatás és állami kezességvállalás mellett kihelyezett (érvényben lévő és kifutó) hitelprogramokról az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (továbbiakban: OSAP) gyűjt adatokat. A döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett

működő, jelenleg már kifutás alatt álló hitelprogramok kint lévő állománya 14,0 milliárd forint volt 2014 harmadik negyedévének végén (13. ábra). A legjelentősebb hitelállományok a birtokfejlesztési hiteleknel (25/2004. (III.3.) FVM rendelet), a családi gazdálkodók kedvezményes hiteleinél (317/2001. (XII.29.) Korm. rendelet), valamint az Európa terv Agrár-hiteleknel (6/2004. (I.22.) FVM rendelet) mutatkoznak. A hitelállományhoz kapcsolódó kezességvállalás 2014 harmadik negyedévében 359 millió forintot tett ki.

13. ábra: **Kifutott kamattámogatott hitelek és kölcsönök állományának alakulása 2010 (december 31.) - 2014. szeptember 30. között**

Forrás: FM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: az ábra a régi, kifutó hitelállomány értékeit tartalmazza, nem beleértve a még jelenleg is működő 114/2008. (IX.5.) FVM r. alapján beruházási és lízing kamattámogatást.

A költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok közül jelenleg a 114/2008 (IX.5.) FVM rendelet alapján kibocsátott beruházási és lízing kamattámogatás érhető el,

amelynek állománya 419 millió forint volt a negyedév végén. A programhoz kapcsolódóan 2014 harmadik negyedévében 443,1 millió forint kamattámogatás (3067 darab szerződés alapján) kifizetésére került sor.

Növekedési Hitelprogram (NHP)

A Magyar Nemzeti Bank 2013. június 1-jén indította el három pillérből álló, 2000 milliárd forintos keretösszegű Növekedési Hitelprogramját. Az I. pillér alapvető célja volt, hogy új hitelek nyújtásával javuljon a vállalkozások finanszírozási helyzete. A II. pillér a régi hitelek kiváltását célozza, azaz a vállalkozások a korábban felvett deviza, illetve deviza alapú kölcsönének vagy pénzügyi lízingjének forint alapú hitellel történő cseréjére szolgál. A III. pillér a devizacsere ügyleteket tartalmazza a hitelintézetek részére, azzal a céllal, hogy devizakitettséjük csökkenjen – a Monetáris Tanács dön-

tése értelmében a III. pillér 2014. július 1-jétől megszűnt, mivel a gazdasági és pénzügyi folyamatok nem teszik szükségessé a jegybanki devizacserék fenntartását. A korábbi időponttal ellentétben az NHP 2015 végéig nyújt segítséget az agrárvállalkozóknak.

Az I. ütem keretösszegéből 701 milliárd forint került kifizetésre, amelynek 17-18 százaléka az agrárszektor vállalatainak működését segítette/segíti – a részletes adatokat a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyam 1. száma, illetve 2. száma tartalmazza.

Az NHP II. ütemében részt vevő hitelintézetek 402,7 milliárd forint összegű szerződésről számoltak be az

MNB felé – az aktuális negyedév végén –, amelynek közel 98 százaléka új hitel (ezen belül az új beruházási hitelek részesedése 59 százalék, az új forgóeszközhitelké 26 százalék, míg az EU-s hiteleké 15 százalék).

Az ágazati eloszlás alapján a mezőgazdaság, a feldolgozóipar és a kereskedelem, javítás ágazatok részesedése kimagasló, a hitelek közel háromnegyede ebbe a három ágazatba irányult. Azon belül is a hitelek körülbelül 33-35 százaléka a mezőgazdasági tevékenységet

folytató vállalkozásokhoz került, ezáltal a bankok az agrárágazat NHP I. ütemében elért 17-18 százalékos részesedését meghatározó mértékben tudták növelni. A feldolgozóipar (amelynek része az élelmiszeripar) hányada mindössze 17-18 százalék volt a II. ütemben, szakértői vélemények szerint az élelmiszeripari vállalkozások részesedése 12 százalék körül mozoghat. Vagyis nem tudták jelentősen növelni részvételüket az I. ütemhez képest.

10. táblázat: Az NHP második szakasza keretében nyújtott hitelek hitelcélok szerinti eloszlása

NHP II. szakasz	I. pillér			II. pillér	
	Új beruházási hitel	Új forgóeszközhitel	EU-s hitel	Beruházási hitel	Forgóeszközhitel
Szerződéses összeg (milliárd Ft)	235,1	101,5	57,7	6,1	2,3
Átlagos hitelméret (millió Ft)	23,6	56,9	35,7	31,8	57,4

Forrás: MNB (2014. október 7-én megjelent Közlemény alapján)

Megjegyzés: EU-s hitel - EU-s támogatások előfinanszírozására folyósított hitel.

Az NHP keretében 2014 harmadik negyedévében az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. (Garantiqa) által kezességvállalásban részesített hitelállomány értéke 5,5 milliárd forinttal 23,2 milliárd forintra nőtt. Eb-

ből 17,4 milliárd forint került a mezőgazdasági vállalkozásokhoz, ami 35,5 százalékos bővülést jelentett az előző negyedévhez képest. Az élelmiszeriparban a két szervezet által együttesen garantált hitel 19,6 százalékkal nőtt, abszolút értékben azonban ez csak 0,9 milliárd forintot jelentett (11. táblázat).

11. táblázat: Az NHP garantált hitelállománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

milliárd HUF

Időszak	Mezőgazdaság				Élelmiszeripar			
	I. pillér összesen	ebből:		II. pillér összesen	I. pillér összesen	ebből:		II. pillér összesen
		Új hitelek	Kiváltott hitelek			Új hitelek	Kiváltott hitelek	
2013	III.	4,84	2,81	2,02	1,89	0,96	0,93	0,43
	IV.	7,45	4,50	2,95	3,33	1,46	1,87	0,63
2014	I.	8,52	5,49	3,03	4,10	2,28	1,81	0,63
	II.	11,93	8,75	3,17	4,18	2,42	1,75	0,62
	III.	15,92	13,01	2,91	5,14	3,71	1,43	0,60

Forrás: AVHGA és Garantiqa adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Míg az élelmiszeriparban a II. pillér keretein belül kis mértékben tovább csökkent a garantált hitelállomány értéke 2014 harmadik negyedévének végére, addig a mezőgazdaságban 0,6 milliárd forinttal nőtt. A korábbi negyedéveknek megfelelően azonban továbbra is az új hitelek nyújtása van túlsúlyban.

A jövőben várhatóan tovább bővül a kihelyezett hitelállomány nagysága, mivel a II. ütem egy hosszabb időszakot fog át, illetve megjelennek majd azon egyéni gazdálkodók és társas vállalkozások, akiknek hitelképesség szempontjából szükségük van a garanciavállalásra a két szervezet részéről.

Fontos változás továbbá, hogy júliustól az újonnan alapított vállalkozások is igényelhet hitelt az NHP keretein belül, illetve vevőkövetelések faktoringon keresztüli finanszírozására is felhasználható. Az utóbbi módosítás jelentősége abban rejlik, hogy azon vállalkozások is forráshoz juthatnak, amelyek megfelelő biztosítékok híján nem jutottak forgóeszköz-hitelhez, de jó kockázati besorolású ügyfélkörrel rendelkeznek.

Számos vállalkozás gazdasági tevékenységének jövőbeni tervezését elősegíti, hogy a Monetáris Tanács októberben döntött az NHP határidejének 2015. december végéig tartó meghosszabbításáról.

Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Az állami kezességvállalásnak továbbra is kulcsszerepe van a mezőgazdasági hitelezésben. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások finanszírozási forrásokhoz történő hozzáférését két garanciaszervezet, az AVHGA és a Garantiqa is segíti. Mindkét szervezet feladata készfizető kezesség nyújtása mikro-, kis- és középvállalkozásoknak (további információ a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyam 1. számában).

Az agrárszektorban – mezőgazdaság és élelmiszeripar együttesen – a garantált hitelállomány több mint egy éve elindult fokozatos növekedése 2014 harmadik negyedévében is folytatódott. A hitelállomány értéke 8,1 százalékkal 104,3 milliárd forintra nőtt.

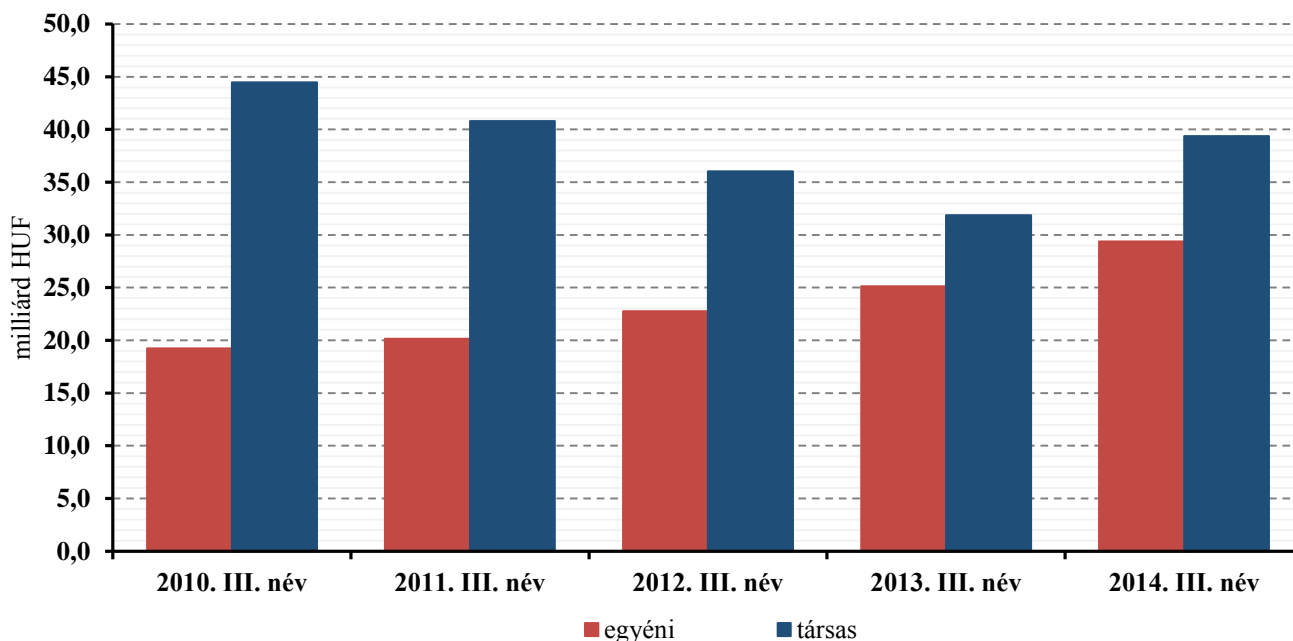
A mezőgazdasági szektorban a garantált hitelek összege az elmúlt szűk két évben fokozatosan emelkedett,

a szóban forgó negyedév végére 10,8 százalékkal 68,7 milliárd forintra nőtt ez az érték. Az előző év azonos időszakához viszonyítva ez 20,6 százalékos bővülést jelentett, amelyben jelentős szerepe van az NHP-nak is.

A társas vállalkozásokhoz kihelyezett garantált hitelállomány az előző negyedévhez képest 11,4 százalékkal, míg az egyéni vállalkozások esetében 10,0 százalékkal nőtt. Ennek megfelelően a garantált hitelállományból a társas vállalkozások részesedése 0,3 százalékponttal 57,3 százalékra emelkedett, míg az egyéni gazdaságoké 42,7 százalékra csökkent (14. ábra).

A garantált hitelállományon belül a forintban kihelyezett hitelek dominanciája tovább emelkedett, és az aktuális negyedévben az állománynak már 98,1 százaléka volt forint alapú.

14. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban**

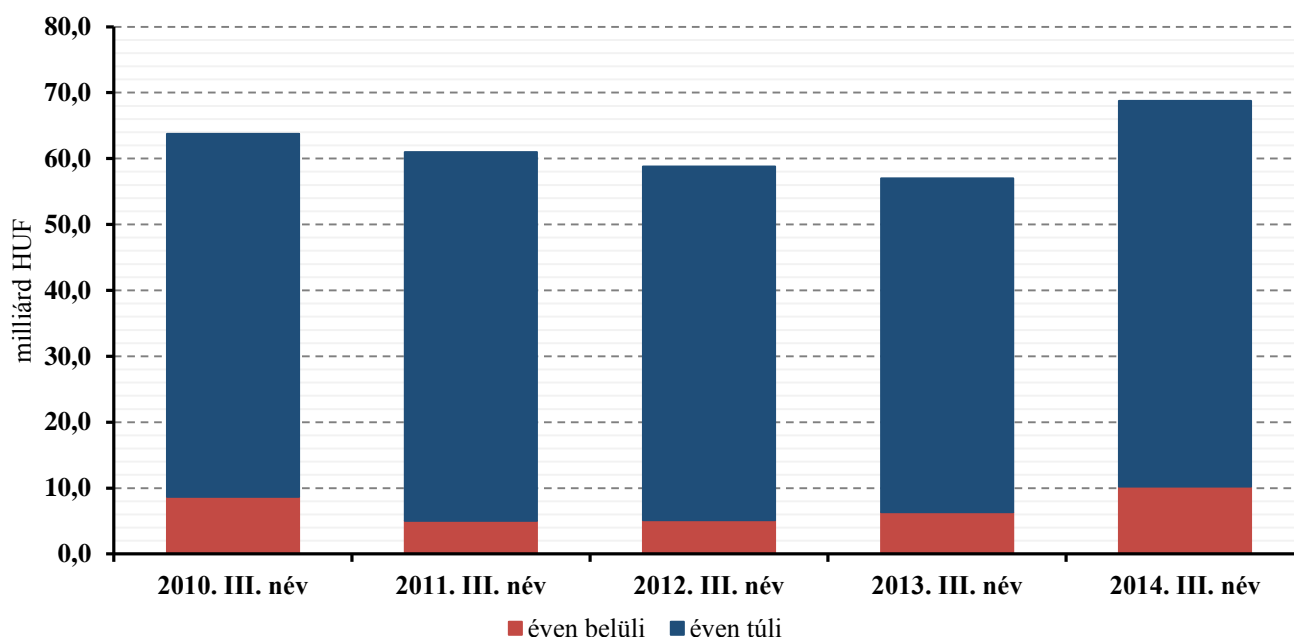

Forrás: AVHGA és Garantiqa adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nemcsak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,1%, - 65,2% volt 2014 második negyedévének végén.

Az éven túli hitelek növekedését alapvetően a beruházási hitelek generálták, ezáltal a hosszú lejáratú garantált hitelek értéke 10,8 százalékkal 58,5 milliárd forintra nőtt. Az éven belüli hitelek szintén bővültek az előző negyedévhez képest, az 1 milliárd forintos növekedés újra 10 milliárd forint fölé emelte az állomány értékét (15. ábra).

Az egyéni és társas gazdaságoknál továbbra is az éven túli hitelek túlsúlya jellemző. Az egyéni gazdaságoknál 88,2, a társas vállalkozásoknál 82,9 százalék volt arányuk. Az egyéni gazdaságoknál a forgóeszköz hitelek aránya 70 százalék felett van. A társas vállalkozások esetében a beruházási hitelek aránya a 60,0 százalékot is meghaladta az aktuális negyedév végére, míg az egyéni gazdaságoknál a forgóeszközhitel dominálnak – habár arányuk újra 70,0 százalék alá esett.

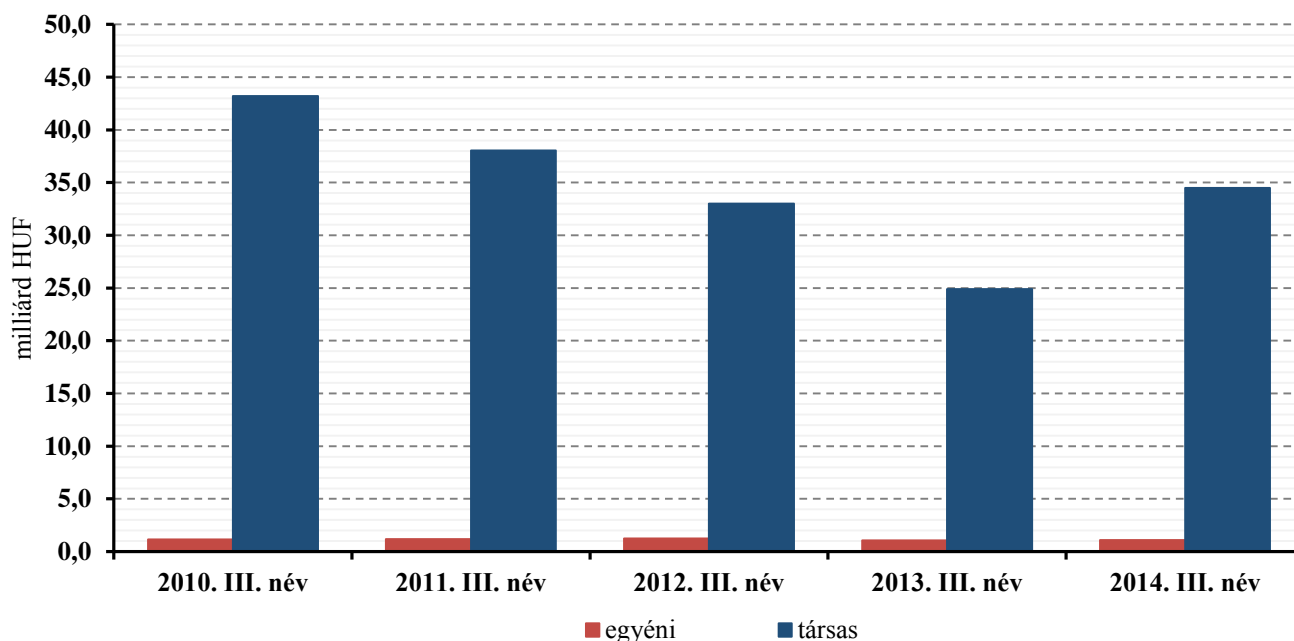
15. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban a hitel lejárat ideje szerint**

Forrás: AVHGA és Garantiqa adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nemcsak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,1%,- 65,2% volt 2014 második negyedévének végén.

Az élelmiszeripari ágazatban az idei év elején elindult negatív tendencia megfordult a negyedév végére, és a garantált hitelállomány 3,3 százalékkal 35,6 milliárd forintra nőtt. A növekedés alapvetően a társas vállalkozásokhoz köthető, mivel a garantált hitelállományuk 1 milliárd forinttal emelkedett, és az aktuális negyedévben 34,5 milliárd forintra nőtt (16. ábra).

Az árfolyam-ingadozások kedvezőtlen hatása a harmadik negyedévben sem volt jelentős, mivel a garantált hitelállományon belül a forint alapú hitelek aránya továbbra is 90 százalék fölötti.

16. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban**

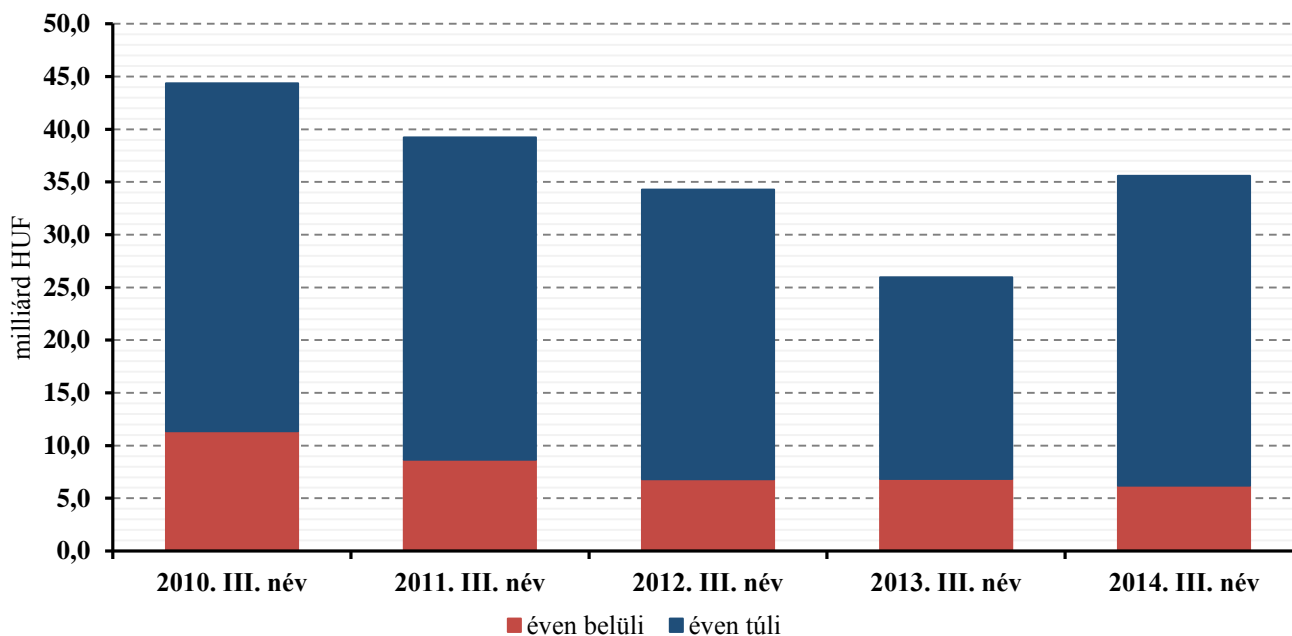
Forrás: AVHGA és Garantiqa adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nemcsak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,1%,- 65,2% volt 2014 második negyedévének végén.

A mezőgazdasággal szemben az élelmiszeriparban ellentétes változást mutatnak a hosszú és rövid lejáratú hitelek. Az éven belüli lejáratú hitelek – ha kis mértékben is –, de folytatták csökkenésüket és a negyedév végére 1,2 százalékkal 6,2 milliárd forintra esett vissza az

állomány értéke, míg az éven túli lejáratú hitelek állománya 4,3 százalékkal 29,4 milliárd forintra nőtt (17. ábra).

17. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban a hitel lejáratu ideje szerint**

Forrás: AVHGA és Garantiqa adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nemcsak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,1%,- 65,2% volt 2014 második negyedévének végén.

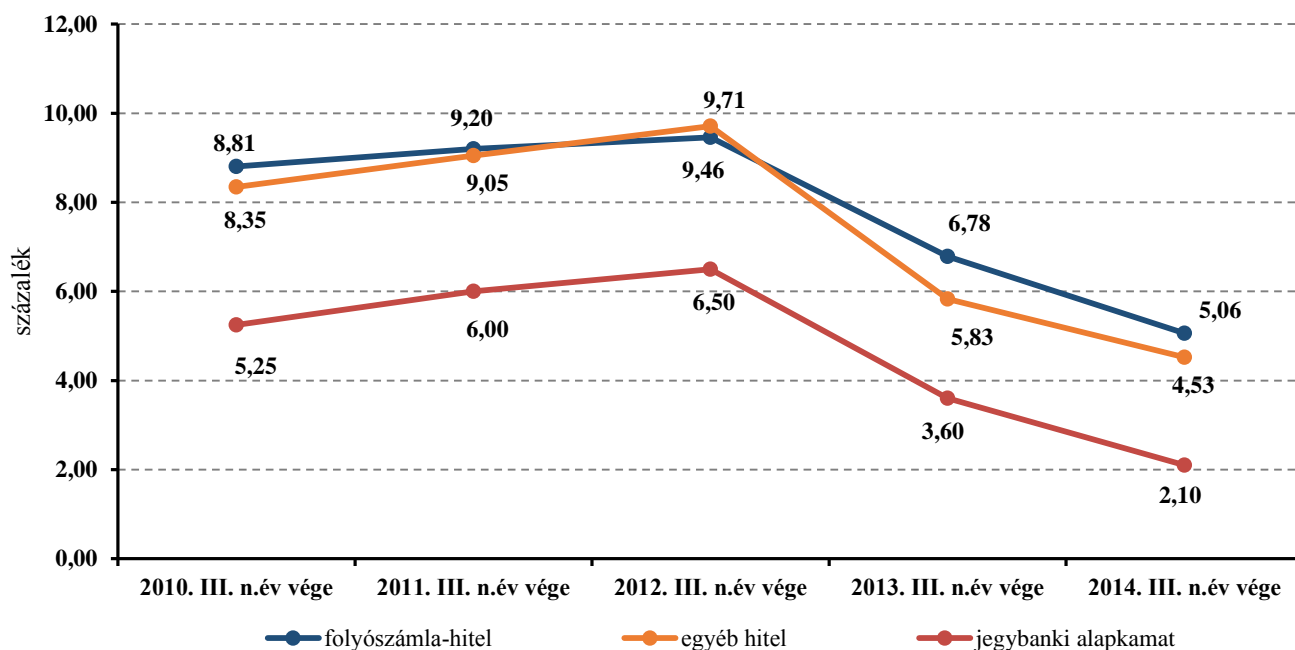
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

Az alapkamat mértékéről az MNB Monetáris Tanácsa dönt meghatározott időszakonként. Az alapkamat a kereskedelmi bankok és a központi bank közötti rövid lejáratú betétek és/vagy hitelek kamatát határozza meg.

A jegybanki alapkamat csökkentése tovább folytatódott, és értékét az MNB Monetáris Tanácsa 2014 harmadik negyedévében 2,10 százalékban állapította meg. Az alapkamat csökkentése javíthatja az egyes nemzetgazdasági szektorok, ezen belül is az agrárszektor vállalkozásainak beruházási kedvét is.

A folyósámlahitelek átlagos éves kamatlába összhangban a jegybanki alapkamat alakulásával, ennek megfelelően fokozatosan csökkent az elmúlt két évben. A forint alapú folyósámla-hitelek átlagos évesített kamatlába 2014 harmadik negyedévének végén 5,06, míg az egyéb hiteleké 4,53 százalék volt (18. ábra).

18. ábra: Jegybanki alapkamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

EU referencia-kamatláb

Az Európai Bizottság az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében – többek között – a támogatástartalom megállapítása céljából a referencia-kamatlábát veszi figyelembe, amelyet a piaci kamatlábak helyettesítésére használ. A referencia-kamatláb megállapításának módja a Bizottság 2008/C 14/02 közleménye szabályozza. A referencia-alapkamatláb tagorszá-

gonként, évente kerül megállapításra vagy felülvizsgálatra és havonta kerül közzétételre. A magyarországi ráta korábban hosszabb időn keresztül nem, vagy alig változott, a 2013-ban elindult csökkenés folytatódott 2014-ben is, majd az első félévben 2,92 százalékon stagnált a kamatláb értéke. Az aktuális negyedév végén a ráta értéke 2,38 százalékos, amely 0,54 százalékponttal alacsonyabb az év eleji értéknél (12. táblázat).

12. táblázat: A referencia kamatláb változása Magyarországon

Érvényesség kezdete	EU alaprátá (%)
2012. 03. 01.	7,48
2013. 01.01.	6,65
2013. 04. 01.	5,57
2013. 07. 01.	4,62
2013. 11. 01.	3,83
2014. 01.01.	3,45
2014. 04. 01.	2,92
2014. 05. 01.	2,92
2014. 09. 01.	2,92
2014. 10. 01.	2,38

Forrás: Támogatásokat Vizsgáló Iroda alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A Bizottság a referencia-kamatláb megállapítása során az 1 éves IBOR¹ kamatlábat tekinti kiindulási alapnak.

Hiányos esetekben az EB saját jogkörében megállapítja a referenciakamatlábat, amelyet kamatfelárakkal módosít (13. táblázat).

13. táblázat: **Bázispontban kifejezett kamatfelárak**

Hitelminősítés kategória	Biztosítékokkal való fedezettség		
	<i>Magas</i>	<i>Általános</i>	<i>Alacsony</i>
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	22	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/Pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1000

Forrás: Európai Unió Hivatalos Lapja alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

¹ IBOR (Interbank offered rate)=Pénzpiaci bankközi kínálati kamat

Lízing cégek mezőgazdasági kihelyezései

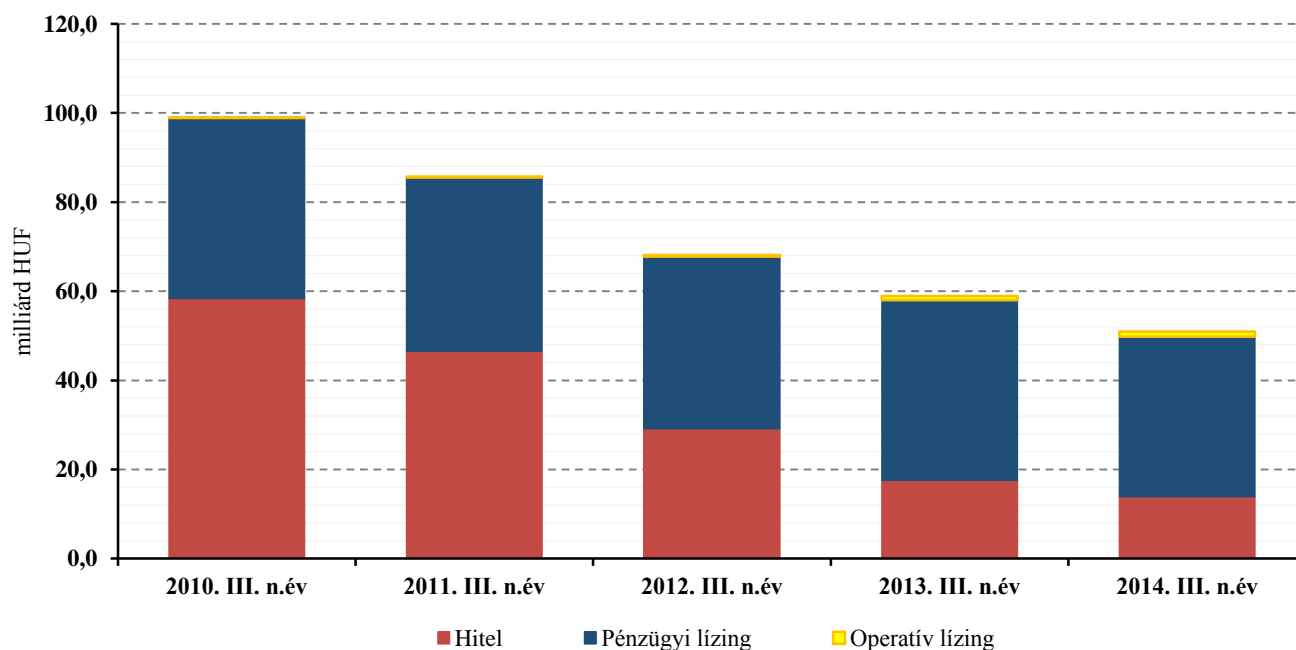
A mezőgazdasági új és használt gépek lízingcégek által finanszírozott állományának változása nem követte az előző negyedévben megkezdődött növekedést, értéke a harmadik negyedévben 0,1 százalékkal 52,4 milliárd forintra csökkent. Ez az előző év azonos időszakának értékétől 12,1 százalékkal maradt el. Az elmúlt öt évben megfigyelhető tartós csökkenést a korábban kihelyezett nagy volumenű állományok visszafizetése okozta, hiszen az újonnan megkötött lízingszerződések száma folyamatosan emelkedett az említett időszakban (20. és 21. ábra).

A korábbi negyedévekkel ellentétben a használt mezőgazdasági gépek lízingjének aránya csökkent, közel 5 százalékponttal előző negyedévhez képest, míg az új

mezőgazdasági gépek lízingállományának részesedése nőtt, a negyedév végére elérte a 83,5 százalékot a teljes állományon belül.

Az aktuális negyedévben megtört a korábbi időszakokra jellemző trend, azaz az összes kihelyezésen belüli szerkezeti átrendeződés iránya megfordult. A hitelek értéke 4,5 százalékkal 13,9 milliárd forintra nőtt, míg az operatív és pénzügyi lízing együttes értéke 2,6 százalékkal 37,1 milliárd forintra esett vissza. A pénzügyi lízing részesedése ezzel szemben csökkent, értéke 35,9 milliárd forintra mérséklődött. Az operatív lízing értéke 0,1 milliárd forintos csökkenés után ismét az év eleji állománnyal volt azonos (19. ábra).

19. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlévőségeinek alakulása

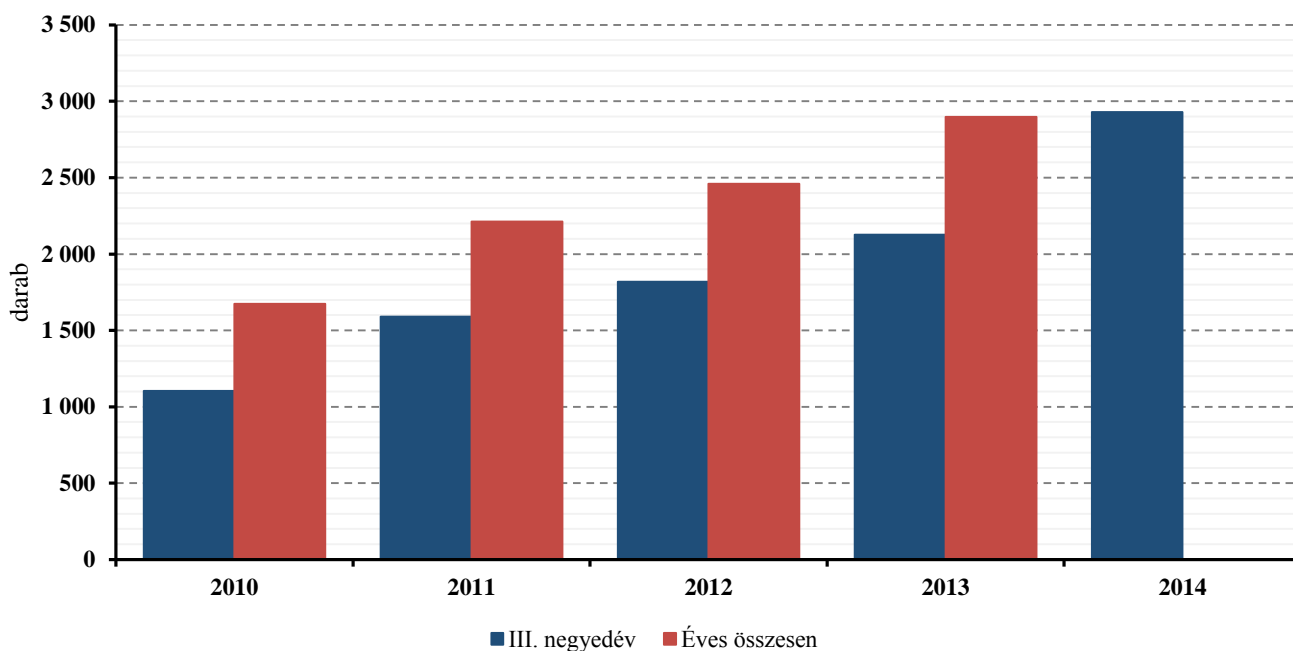

Forrás: Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A lízingcégek mezőgazdasági szerződészettségének dinamikus bővülése tovább folytatódott az aktuális negyedévben is. Az előző negyedévhez képest 86,3 százalékkal nőtt a szerződések száma, amely az előző évi –

azonos időszaki – növekedési ütemet több mint 20 százalékponttal haladta meg. A negyedév végére 2930 darab szerződést kötöttek új és használt mezőgazdasági gépekre, amely 37,8 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakában jellemző értéket (20. ábra).

20. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági szerződészettségének éves alakulása

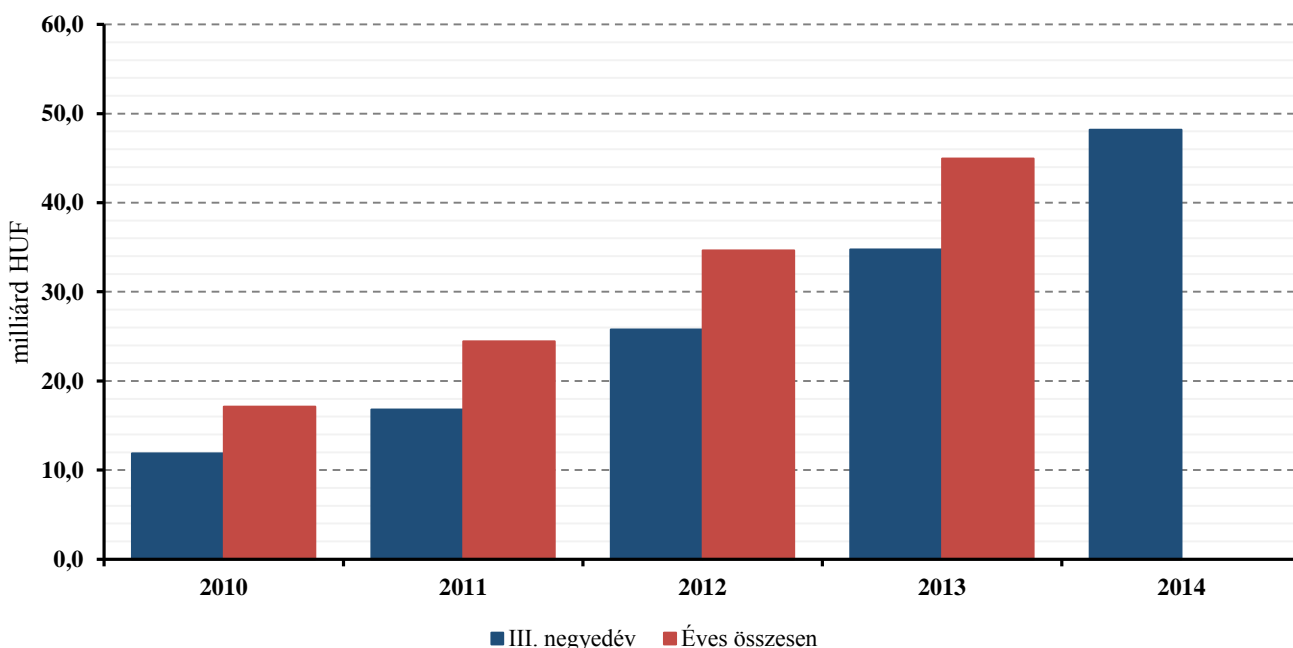
Forrás: Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A lízingcégek által finanszírozott összeg tovább bővült 2014 harmadik negyedévében is, a kihelyezett 48,2 milliárd forint 38,7 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakára jellemző értéket. A finanszírozott összeg bővülésében az új mezőgazdasági gépek lízingje volt a döntő, állományuk értéke 43,4 milliárd forintra

nőtt, ezáltal arányuk a teljes finanszírozott összegben belül elérte a 90 százalékot az aktuális negyedévben (21. ábra).

A második negyedévben kihelyezett 48,2 milliárd forintos állományon belül 29,8 milliárd forintot tett ki az NHP mezőgazdasági géplízingre igénybe vett része, amely az előző negyedévi érték több mint kétszerese volt.

21. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági kihelyezéseinek éves alakulása

Forrás: Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Ágazati csődráták

Az ágazati csődráták egy adott ágazatban csődeljárás alatt lévő és az egy évvel korábban működő társas vállalkozások százalékos arányát mutatja. A mutató értékével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.

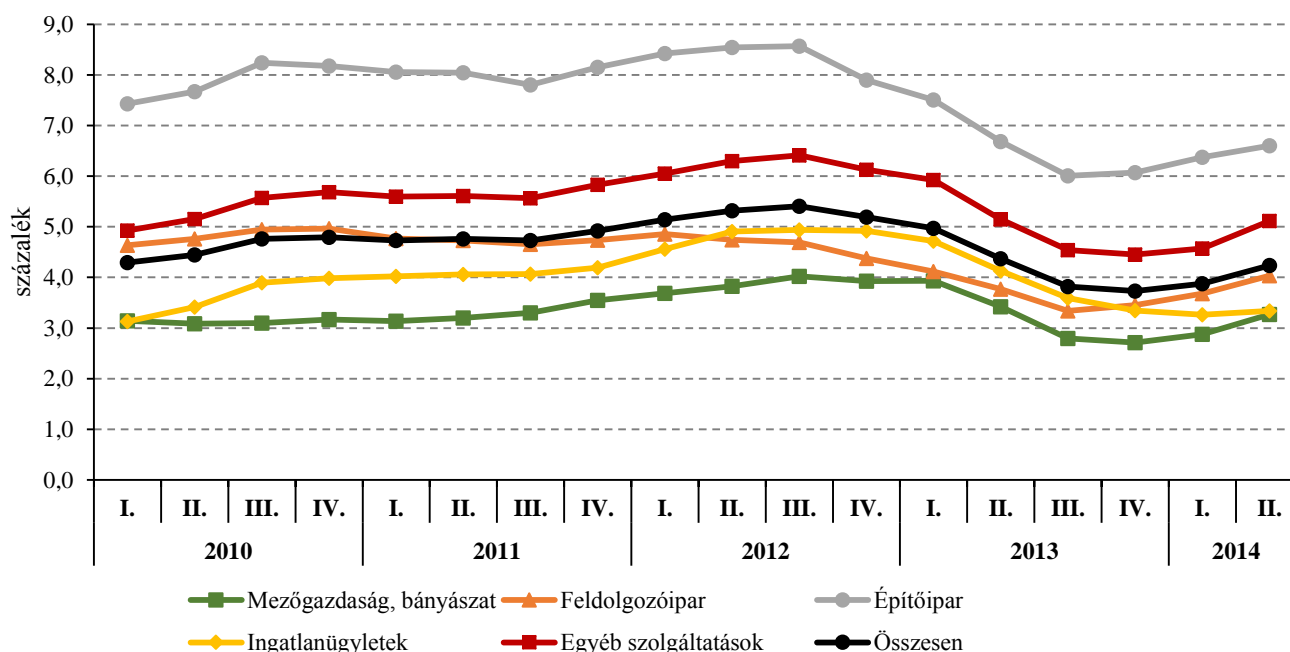
Az ágazati csődráták az összes ágazatot tekintve nőtt az elmúlt években, majd 2013-ban egy tartós csökkenést produkált. Ez a tendencia nem tartott ki 2014-ben, a mutató értéke az első negyedév végére 3,9 százalékra, a félév végére 4,2 százalékra nőtt (22. ábra).

A mezőgazdasági (bányászattal együtt) szektorra jellemző csődráták a vizsgált időszakban nem emelkedett

4 százalék fölé, maximumát is csak 4,0 százalékos értékkel érte el 2012-ben, amely a többi ágazathoz képest igen kedvező. A mezőgazdasági ágazatra jellemző érték ezt követően fokozatosan javult, 2014 első félévének végére a mutató értéke 3,3 százalékra csökkent. Az összes ágazatot figyelembe véve még így is a legkedvezőbb értékkel rendelkezett (az ingatlanügyek ágazattal együtt), illetve az átlagos értéktől közel 1 százalékponttal volt kedvezőbb a mutató értéke.

A mezőgazdaság továbbra is kedvező helyzetben van, a legkisebb mutatójával a legmegbízhatóbb adók közé tartozik.

22. ábra: Ágazati csődráták

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Jelentés a Pénzügyi Stabilitásról, 2014. november

Kiegészítő táblák

14. táblázat: **MFB kedvezményes hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (állományok értéke 2014. 09. 30.)**

Megnevezés	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
	<i>Befogadott ké- relmek</i>	<i>Jóváhagyott ké- relmek</i>	<i>Befogadott ké- relmek</i>	<i>Jóváhagyott ké- relmek</i>
Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram	10,04	9,83	0,06	0,04
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	3,55	2,97	1,04	0,75
MFB Kisvállalkozói Hitelprogram	0,04	0,02	0,81	0,60
MFB Új Magyarország Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	0,00	0,84	0,79
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program	0,35	0,25	7,16	6,59
Sikeres Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	13,60	11,53	1,60	0,79
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	21,03	16,79	0,49	0,27
Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram II. ütem	4,26	3,89	0,00	0,00
Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	0,11	7,74	5,82
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	3,32	2,69	29,54	21,50
Összesen	56,40	48,08	49,28	37,14

Forrás: MFB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

